
XIV LUKU

PUOLUEEN TOIMINTA SOSIALISTISEN YHTEISKUNNAN LUJITTAMISEKSI JA KEHITTÄMISEKSI. MAANPUOLUSTUKSEN LUJITTAMINEN (vuosi 1937 — kesäkuu 1941)

1. Neuvostoliiton taistelu rauhan ja kansojen turvallisuuden puolesta fasistien hyökkäyksen aktivisoituessa vuosina 1937—1938

Vuosien 1929—1933 talouspulan seuraukset tuntuivat vielä, kun syksyllä 1937 kapitalistisessa maailmassa puhkesi uusi pula. Teollisuuden tuotos käsitti vuonna 1938 USA:ssa 81 prosenttia ja Ranskassa 76 prosenttia vuoden 1929 teollisuustuotannosta. Vuoden 1937 kriisin erikoisuuksia oli se, että taloutensa sota-ajan raiteille järjestäneet aggressiiviset maat — Japani ja Saksa — eivät joutuneet kriisin kouriin. Japanissa teollisuustuotteiden valmistus nousi vuonna 1938 aina 185 prosenttiin ja Saksassa 121 prosenttiin vuoden 1929 teollisuustuotantoon verrattuna. Teollisuuden nousu näissä maissa oli yhteydessä sodan valmisteluun ja sitä seurasi erikoisen ankara työläisten riisto ja vähäisimpiäkin demokraattisia oikeuksia vaille jätettyjen työtätekevien luokkien olojen kurjistuminen. Saksan ja Italian fasistit tehostivat yhdessä Japanissa vallalla olleen militaristikoplan kanssa sodan valmistelua peläten, että kriisi leviää väistämättömästi heidänkin maihinsa.

Tärkeimpien kapitalistimaiden välinen taistelu menekki-markkinista ja raaka-ainelähteistä kärjistyi yhä enemmän. Taloudellisen kehityksen epätasaisuus johti siihen, että aggressiiviset valtakunnat pyrkivät yhä voimakkaammin uudestijakamaan maailman väkivaltaisesti, sodan avulla. Japanin imperialistit, jotka olivat lujittaneet asemansa Kiinan koillisissa maakunnissa, ryhtyivät vuonna 1937 sotaan anastaakseen koko Kiinan ja muuttaakseen sen siirtomaakseen. Saksan fasistien sotajoukot miehittivät vuonna 1938 Itävallan ja anastivat sen. Sitten he alkoivat valmistautua Tšekkoslovakian valtaukseseen. Italia ja Saksa jatkoivat sotilaallista interventiota Espanjassa.

Maapallon useat seudut, muun muassa sellainen suuri maa kuin Kiina, joutuivat sodan liekkien valtaan. Aggressiivisten, imperialististen valtioiden taholta nämä olivat anastussotia, mutta hyökkäyksen uhriksi joutuneiden Etiopian, Espanjan ja

Kiinan kansojen osalta kansallisia vapausotia, oikeudenmukaisia sotia. Kiinassa oli vuodesta 1927 alkaen käyty toista vallankumouksellista kansalaissotaa. Sitä kävi vallankumouksellinen kansa Kommunistisen puolueen johtamana maan sisäisen ja ulkomaisen taantumuksen voimia vastaan. Japanin hyökkäyksen voimistuessa oli erittäin tarpeellista yhdistää koko kansa taisteluun imperialistisia anastajia vastaan. Kiinan kommunistinen puolue oli ainoa tosipatrioottinen voima, joka nousi puolustamaan synnyinmaataan. Se esitti tunnuksen „On lopetettava kansalaissota ja tehtävä yksimielisesti vastarintaa Japanille!”, kehotti koko kansaa antamaan anastajille päättäväisen vastaiskun ja karkottamaan heidät. Kiinan kommunistit asettuivat johtamaan kansaansa, kun se nousi sankarilliseen vastarintaan japanilaisia imperialisteja vastaan, jotka uhkasivat orjuuttaa koko maan.

Sodan palo levisi maailmassa yhä laajemmalle. Sota uhkasi paisua maailmansodaksi.

Fasistien hyökkäyksen laajetessa Kommunistinen puolue ja Neuvostovaltio ryhtyivät uusiin ponnistuksiin kollektiivisen turvallisuuden aikaansaamiseksi ja hyökkääjien vastustamiseksi. Kun hitleriläinen Saksa oli valloittanut Itävallan, Neuvostohallitus ilmoitti maaliskuussa 1938 Neuvostoliiton olevan valmis ottamaan osaa kollektiiviseen toimintaan fasistien hyökkäyksen laajenemisen estämiseksi ja uuden maailmansodan ehkäisemiseksi. Neuvostoliiton hallitus tarjoutui neuvottelemaan heti muiden valtioiden kanssa joko Kansainliitossa tai sen ulkopuolella vastaavista käytännöllisistä toimenpiteistä. „Huomenna se saattaa olla jo myöhäistä”, sanottiin julkilausumassa, „mutta tänään on vielä otollinen aika, jos kaikki valtiot, varsinkin suurvallat, ottavat rauhan kollektiivista pelastamista koskevassa kysymyksessä lujan, vilpittömän asenteen”.

Kun hitleriläiset alkoivat uhata Tšekkoslovakiaa, niin Neuvostohallitus ilmoitti useita kertoja, että se on valmis auttamaan Tšekkoslovakiaa tarkoin niitä sitoumuksia vastaavasti, jotka se oli ottanut itselleen Neuvostoliiton ja Tšekkoslovakian välistä sopimusta solmittaessa vuonna 1935, ts. sillä ehdolla, että myös Ranska antaa apua Tšekkoslovakialle. Neuvostohallitus ehdotti, että kutsuttaisiin koolle Neuvostoliiton, Ranskan ja Tšekkoslovakian sotilasedustajien neuvottelukokous ja pohdittaisiin niitä käytännöllisiä toimenpiteitä, jotka ovat välttämättömiä Tšekkoslovakian puolustamiseksi hitleriläisten hyökkäykseltä. Neuvostoliitto oli valmis tekemään Tšekkoslovakian hyväksi enemmänkin kuin sopimus velvoitti — antamaan sille apua jopa Ranskasta riippumattakin siinä tapauksessa, jos Tšekkoslovakia suostuu ottamaan vastaan tämän avun ja itse ryhtyy tekemään vastarintaa hyökkääjälle.

Rauhan säilyminen riippui huomattavassa määrin siitä, tukevatko länsivallat Neuvostoliiton ponnistuksia yhteisen

vastarinnan järjestämisessä hyökkääjälle, niin kuin kansojen edut vaativat. Hitler ei olisi rojhennut hyökätä sellaista liittoutumaa vastaan, johon olisivat kuuluneet Neuvostoliitto, Englanti, Ranska ja USA ja johon olisi yhtynyt monia muitakin maita.

Länsivaltojen hallitsevat piirit hylkäsivät kuitenkin jälleen kollektiivisen turvallisuuden aikaansaamiseen tähtäävän politiikan, vaikka fasistiset hyökkääjät uhkasivat vakavasti näiden valtioiden etuja ja vieläpä niiden olemassaoloakin. Ne katsoivat paremmaksi harjoittaa fasistisiin hyökkääjiin nähden myönnytyspolitiikkaa toivoen pääsevänsä sopimukseen näiden kanssa. Ne toivoivat voivansa itse väistää iskun ja suunnata sen Neuvostoliittoa vastaan. Länsivaltojen taantumukselliset piirit tahtoivat usuttaa Saksan ja Japanin Neuvostoliiton kimppuun voidakseen tuhota sosialistisen valtion sekä samalla heikentää myös kilpailijoitaan, koska oli selvää, että sodan käynti Neuvostoliittoa vastaan ei tule olemaan hyökkääjille helppoa. Tällaisen kavalan politiikan avulla Englannin, USA:n ja Ranskan monopolistit toivoivat saavansa pystytetyksi ylivaltansa koko maailmassa. Kun hitleriläiset valmistelivat hyökkäystä Tšekkosloviaa vastaan, kokoontuivat Englannin, Ranskan, Saksan ja Italian hallitusten päämiehet syyskuussa 1938 Müncheniin ja tekivät päätöksen useiden Tšekkoslovakian raja-alueiden luovuttamisesta Saksalle. Englannin ja Ranskan hallitsevat piirit kavalsivat Tšekkoslovakian. Tätä häpeällistä hyökkääjien auttamisen politiikkaa alettiin nimittää müncheniläiseksi politiikaksi konferenssin kokoontumispaikan mukaan. Länsivaltojen vaikutuksesta Tšekkoslovakian porvarillinen hallitus antautui ja kieltäytyi tekemästä vastarintaa hitleriläisille, kavalsi maansa kansalliset edut, vaikka sillä oli täysi mahdollisuus puolustaa maataan ja Neuvostoliitto olisi tukenut sitä. Virallisesti USA:n hallitus ei osallistunut Münchenin konferenssiin, mutta se kannatti konferenssin koollekutsumista ja hyväksyi täydellisesti sen päätökset. Ainoastaan Neuvostoliitto tuomitsi Münchenin petoksen.

Koska Ranska oli pettänyt Tšekkoslovakian, sen sijaan että olisi auttanut sitä, niin Ranskan ja Neuvostoliiton vuoden 1935 sopimus keskinäisestä avunannosta osoittautui tosiasiallisesti rauenneeksi.

Käyttäen tunnuksenaan niin sanotun „puuttumattomuuspolitiikan” lippua Englannin, Ranskan ja Yhdysvaltojen hallitukset myötävaikuttivat myös fasismin voittoon Espanjassa, vaikka tuo voitto johti länsivaltojen omien strategisten asemien heikkenemiseen. Vuoden 1939 alussa Espanjan tasavaltainen hallitus kärsi tappion. Maassa pystytettiin fasistinen valtakomento.

Puolue ja Neuvostohallitus tekivät länsivaltojen Münchenin petoksesta välttämättömät johtopäätökset. Kävi yhä ilmeisemmäksi, että taistelussa hyökkääjiä vastaan ei voitu luottaa yhteistoimintaan länsivaltojen kanssa.

2. Puolueen poliittinen työ sosialismin oloissa. Puolueen XVIII edustajakokous

Neuvostoliitto ei joutunut kokemaan sellaisia taloudellisia ja poliittisia järkytyksiä kuin kapitalistinen maailma. Sosialismin maassa jatkui suuri kommunistisen yhteiskunnan rakennustyö. Toisen viisivuotissuunnitelman tultua täytetyksi päättyi kapitalismista sosialismiin johtanut siirtymäkausi. Vuonna 1921 voimaan saatettu uusi talouspolitiikka oli nyt täyttänyt lopullisesti tehtävänsä. Neuvostoliitossa oli pääpiirteissään rakennettu sosialistinen yhteiskunta. Kuten puolueen XVIII edustajakokous määritteli, Neuvostoliitossa alkoi nyt sosialistisen yhteiskunnan loppunrakentaminen ja asteittain tapahtuva sosialismista kommunismiin siirtyminen.

Socialismin loppunrakentaminen on samalla myös asteittaista kommunismiin siirtymistä, mikä tapahtuu sosialististen tuotantosuhteiden kehittämisen ja täydellistämisen pohjalla. Täydellinen kommunismi kasvaa sosialismista tämän lujittumisen ja kehittymisen pohjalla.

„...socialismi”, V. I. Lenin sanoi, „on se yhteiskunta, joka kasvaa kapitalismista välittömästi.. Kommunismi taas on yhteiskunnan korkeampi muoto, ja se voi kehittyä vasta sitten, kun socialismi on täysin lujittunut” (Teokset, 30. osa, s. 260).

Socialismi ja kommunismi ovat kommunistisen yhteiskunnan kaksi kehitysvaihetta. Niillä on sama yhteinen perusta: tuotantovälineiden yksityisomistus on muutettu yhteiskunnalliseksi omistukseksi ja samalla on hävitetty ihmisen harjoittama toisen ihmisen riisto. Tuotantosuhteet pohjautuvat riistosta vapaiden ihmisten yhteistyöhön ja keskinäiseen avunantoon. Tuotanto on alistettu palvelemaan yhteiskunnan kaikkien jäsenten alituisesti kasvavien aineellisten ja kulttuuritarpeiden mahdollisimman täydellistä tyydyttämistä. Yhteiskunnallisen tuotannon herkeämätön kasvu ja parantuminen tapahtuu ajanmukaisimman tekniikan pohjalla.

Nämä kommunistisen yhteiskunnan kaksi vaihetta eroavat toisistaan tuotantovoimien kehitystason, yhteiskunnallisen tuotteen jakotavan ja yhteiskunnan jäsenten tietoisuustason puolesta.

Socialismi on kommunismin alempi vaihe. Välittömästi kapitalismista kehittyneenä socialismilla on vielä eräitä vanhan yhteiskunnan piirteitä. Se ilmenee niin tuotannossa kuin myös tuotteiden jaon alalla. Ihmiset eivät heti tajua välttämättömäksi sosialistista suhtautumista työhön ja yhteiskunnalliseen omaisuuteen. Tuotantovälineiden muuttaminen yhteiskunnalliseksi omaisuudeksi ja ihmisen harjoittaman toisen ihmisen riiston hävittäminen eivät vielä poista tiettyä jaossa ilmenevää

eriarvoisuutta. Yhteiskunnallisen tuotannon kehitystaso ei vielä ole niin korkea, että voitaisiin tuottaa yllin kyllin aineellisia hyödykkeitä. Jaossa noudatetaan periaatetta: „Jokaiselta kykensä mukaan, jokaiselle työnsä mukaan”. Sen vuoksi sosialismi vaatii mitä tiukinta työn määrän ja kulutuksen määrän valvontaa yhteiskunnan ja valtion taholta. Sosialismin vallitessa säilyy vielä sellaisiakin yhteiskunnallisen eriarvoisuuden jälkiä kuin kaupungin ja maaseudun väliset sekä henkisen ja ruumiillisen työn väliset olennaiset eroavaisuudet. Kuten Neuvostoliiton kokemus osoittaa, sosialismin aikana yhteiskunnallinen sosialistinen omistus esiintyy vielä kahdessa muodossa: yleiskansallisen omistuksen sekä kollektiivitaloudellisen ja osuuskunnallisen omistuksen muodossa. Ne eivät ole toistensa vastakohtia, vaan sosialistisen omistuksen kaksi muotoa, jotka palvelevat samaa tarkoitusta — kommunismin rakentamista. Sosialismin aikana säilyvät myös tavara- ja rahasuhteet, joiden välityksellä valtio luetteloi työn määrän ja kulutuksen määrän ja valvoo niitä sekä säännöstelee tuotteiden jakoa yhteiskunnan jäsenten kesken.

Kommunismi on ihmisyyhteiskunnan kehityksen korkeampi aste. Kun tiede ja tekniikka, joita käytetään kansan etujen mukaisesti, kehittyy eteenpäin, kohoaa yhteiskunnan tuotantovoimien taso korkealle. Tämän yhteiskunnan monipuolisesti sivistyneistä ja kommunistisessa hengessä kasvatetuista jäsenistä tulee hyvin tietoisia ja he vapautuvat ainiaaksi ihmisten tietoisuudessa säilyneistä kapitalismin jäännöksistä. Työstä tulee ihmisen ensimmäinen elämäntarve. Näissä oloissa „yhteiskunnallisen rikkauden kaikki lähteet pulppuavat täydellä voimalla” (K. Marx, F. Engels. Valitut teokset, II osa, 1959, s. 17). Yhteiskunta kykenee toteuttamaan kommunistisen jakoperiaatteen: „Jokaiselta kykijensä mukaan, jokaiselle tarpeittensa mukaan”. V. I. Lenin luonnehti kommunistisen yhteiskunnan yleiseksi hyvinvoinniksi ja pysyväksi rauhaksi. Kommunismin aikana ei tule olemaan olennaisia eroavaisuuksia kaupungin ja maaseudun eikä henkisen työn ja ruumiillisen työn välillä. Kun yleiskansallinen omistus tulee yleiseksi, häviää työväenluokan ja talonpoikaiston välinen ero, katoaa yleensä yhteiskunnan luokkajako ja kaikista ihmisistä tulee kommunistisen yhteiskunnan työntekijöitä.

Kommunistisen yhteiskunnan rakentaminen vaatii puolueelta ja kansalta suuria ponnistuksia. Täytyy luoda vastaavanlainen aineellinen tuotantoperusta sekä kasvattaa tulevan kommunistisen yhteiskunnan ihminen. Siitä heikestä, kun sosialismi voittaa, alkaa todella joukkoluontoinen, koko kansan eteneminen kommunismia kohti. Sosialismi on luonut kaikki mahdollisuudet tuotantovoimien sekä ihmisten ruumiillisten ja henkisten kykyjen kehittämiseen. Sosialismin aikana on alkanut vaikuttaa täydellä voimalla kansantalouden kaikkien alojen kehityksen

suunnitelmallisuuden ja määräsuhtauuden laki. Neuvostovaltio on saanut entistä laajemman mahdollisuuden suunnata kansantalouden kehitystä kommunismin rakentamisen etujen mukaisesti.

Sosialismin voittaessa Neuvostoliitossa muodostui neuvostoyhteiskunnan moraalinen ja poliittinen yhtenäisyys. Ensimmäisen kerran historiassa syntyi sellainen yhteiskunta, jota liittää yhteen ihmisten etujen yhteisyys, yhteinen päämäärä ja joka ryhmittyi tiiviisti etujoukkonsa, Kommunistisen puolueen ympärille. Työväenluokan diktatuurin yhteiskunnallinen perusta laajeni ja lujittui. Kolhoosijärjestelmällä alkoi olla suuri vaikutus talonpoikaiston kasvattamisessa sosialismin hengessä. Jatkuva menestys uuden yhteiskunnan rakentamisessa riippui nyt varsin suurella määrällä työtätekevien joukkojen kommunistisesta tietoisuudesta ja puolueen organisaatiotyöstä joukkojen keskuudessa.

Kun sosialismi oli voittanut, kävi puolueen osuus kommunistisen yhteiskunnan rakennustyön johtamisessa entistä suuremmaksi. Puolueen oli ratkaistava suuria ja monimutkaisia tehtäviä. Tärkein niistä oli sosialististen tuotantosuhteiden lujittaminen ja kehittäminen kansantalouden kaikilla aloilla. Puolueen oli edelleenkin suunnattava yhteiskunnallisen tuotannon kehitystä sillä tavalla, että tuotantovälineiden tuotanto pysyi ensisijaisena muihin talousaloihin verrattuna, koska tämä ratkaisee sen, että maassa voidaan tuottaa ensin riittävästi ja sittemmin jo yltä kyllin tuotteita. Uusi, sosialistinen talous vaati teollisuuden ja maatalouden hallinta- ja johtomenetelmien parantamista. Työtätekevien kommunistinen kasvatus, ennen kaikkea sillä alalla, mikä koskee tietoista suhtautumista työhön ja yhteiskunnalliseen omaisuuteen, sai yhä suuremman merkityksen. Puolue piti entistä suurempaa huolta kansan aineellisen hyvinvoinnin ja kulttuuritason jatkuvasta kohottamisesta.

Uudessa tilanteessa oli suhtauduttava uudella tavalla puolue-toimintaan, tehostettava organisaatiotyötä joukkojen keskuudessa. Suurentaakseen johtavaa osuuttaan kommunistisessa rakennustyössä sekä kohottaakseen kaikkien kommunistien aktiivisuutta poliittisessa elämässä ja työssä puolue ryhtyi laajentamaan puolueen sisäistä demokratiaa.

Puolue lujittui huomattavasti sosialismin puolesta käymässään taistelussa ja sai runsaasti kokemusta niin talouselämän johtamisessa kuin myös joukkotyön alalla. Sellaisen kokemuksen saaneena puolue kykeni järjestämään organisatorisen työnsä sekä puolueen poliittisen työn joukkojen keskuudessa paljon paremmin. Puoluejärjestöjen toiminnassa ilmeni kuitenkin vakavia puutteita, joita ei voitu millään sietää, varsinkaan silloin, kun sosialismi oli voittanut ja neuvostojärjestelmää demokratisoitiin edelleen. Osa puoluejohtajista rajoittui toiminnassaan suppeaan talousasiain piiriin, lakkasi kiinnittämästä

huomiota kansainvälisen ja sisäpolitiikan kysymyksiin ja alkoi loitota puolueen poliittisesta toiminnasta. Useissa puoluejärjestöissä rikottiin puolueen sääntöjä: valinnan asemesta turvaututtiin usein kooptointiin, puoluekonferensseja ei kutsuttu koolle pitkiin aikoihin. Rikottiin puolue-elämän leniniläisiä normeja, jotka ovat puolueen lujouden ja taistelukunnon perusta. Kysymys näistä puoluejärjestöjen toiminnassa ilmenneistä epäkohdista käsiteltiin NKP (b):n Keskuskomitean helmi—maaliskuun täysistunnossa vuonna 1937. KK:n täysistunto tähdensi, että taloudelliset saavutukset ovat pysyviä vain siinä tapauksessa, jos myös puolueen poliittinen toiminta on menestyksellistä. Mitä tuli talouselimien johtamiseen puolueen taholta, niin siinä Keskuskomitea kehotti kommunisteja omaksuma täydellisesti sen leniniläisen periaatteen, joka edellyttää näiden elimien lujittamista ja niiden säännöllistä auttamista, mutta kieltää niiden pikkumaisen holhoamisen. KK:n täysistunnossa käsiteltiin myös kysymystä puoluejärjestöjen valmistautumisesta uuden Perustuslain pohjalla toimitettavaan Neuvostoliiton Korkeimman Neuvoston vaaleihin.

Uuden Perustuslain voimaansaattaminen ja Neuvostomaan vaalijärjestelmän jatkuva demokratisointi merkitsi *käännettä maan poliittisessä elämässä*. Puolueen oli vastaanotettava tämä käänne täysin valmistautuneena ja kyettävä esittämään sille kuuluvaa johtavaa osaa tulevissa Neuvostoliiton Korkeimman Neuvoston vaaleissa. Sitä varten puolueen piti itsensä noudattaa käytännössä johdonmukaisesti demokratismia ja toteuttaa puolue-elämässä täydellisesti demokraattisen sentralismin periaatetta, kuten säännöt vaativat. Keskuskomitea velvoitti puoluejärjestöt järjestämään toimintansa uudelleen, pitämällä *perustana laajaa puoluedemokratiaa*. Tämä uudestijärjestely edellytti puolue-elimien kooptoinnin lopettamista, listäänestyksen kieltämistä puolue-elinten vaaleissa ja suljetun (salaisen) äänestyksen käyttöönottamista.

Keskuskomitean päätöksen mukaisesti puoluejärjestöt keskittivät huomionsa kasvatustyöhön. Alettiin kiinnittää enemmän huomiota työntekijöihin tutustumiseen ja näiden kasvattamiseen, puolueen jäsenten sekä puolueettomien joukkojen poliittiseen kasvatukseen. Arvostelua ja itsearvostelua alettiin harjoittaa entistä laajemmin. Vuonna 1937 toimitettujen puolue-elinten vaalien aikana oli havaittavissa kommunistien aktiivisuuden huomattavaa nousua.

Puoluetoiminnan uudestijärjestely auttoi puoluetta valmistautumaan paremmin Neuvostoliiton Korkeimman Neuvoston vaalien toimittamiseen.

Puolue teki *vaaliblokin, -liiton* puolueeseen kuulumattomien kanssa, asetti heidän kanssaan yhteisiä edustajaehdokkaita. Kommunistien ja puolueeseen kuulumattomien vaaliliitto ylimpien vallanelinten vaaleissa oli voittaneen sosialismin maassa

täysin lainmukainen ja luonnollinen ilmiö. Se oli todisteena neuvostoyhteiskunnan moraalisesta ja poliittisesta yhtenäisyydestä ja ilmensi kirkkaasti tätä yhtenäisyyttä.

Neuvostoliiton Korkeimman Neuvoston vaalit toimitettiin joulukuun 12. p:nä 1937. Äänestykseen osallistui 96,8 prosenttia valitsijoista. Kommunistien ja puolueeseen kuulumattomien vaaliliiton ehdokkaita äänesti 98,6 prosenttia vaaleihin osallistuneista. Siten monimiljoonainen neuvostokansa ilmaisi täydellisen luottamuksensa Kommunistista puoluetta kohtaan ja hyväksyi sen politiikan. Vaalien tulokset kuvastivat selvästi niitä saavutuksia, joihin sosialismin rakentamisessa oli päästy puolueen johdolla. Ne toivat ilmi sen, että neuvostoyhteiskunta on todella yhtenäinen ja Neuvostoliiton Perustuslain olennoima sosialistinen demokratismi voimakasta ja elinkelpoista.

Sosialismin voitto loi suotuisat edellytykset puolue- ja neuvostodemokratian jatkuvalla laajentamiselle. Tämän kanssa olivat ristiriidassa ne suoranaiset puolue- ja neuvostodemokratian rikkomiset, jotka liittyivät kaikkeen siihen, minkä puolue määritteli myöhemmin J. V. Staliniin kohdistuneeksi yksilön-palvonaksi. J. V. Stalin alkoi vakiinnuttaa laiksi eräitä puolue- ja neuvostodemokratian rajoituksia, jotka olivat olleet välttämättömiä silloin, kun käytiin ankaraa taistelua luokkavihollisia ja niiden asiamiehiä vastaan. Hän alkoi rikkoa V. I. Leninin kehittälemiä puolue-elämän normeja, kollektiivisen johtamisen periaatetta. Monet tärkeät kysymykset hän ratkaisi yksin.

J. V. Stalinin toiminnassa sanat ja teot, teoria ja käytäntö lakkasivat käymästä yhteen. J. V. Stalinin teoksissa oli oikeita, marxilaisia perusajatuksia, kuten se, että kansa on historian luoja, ja ne, jotka koskivat puolueen ja sen Keskuskomitean osuutta kollektiivisena johtajana, huomaavaisuutta työntekijöitä kohtaan, puolueen sisäisen demokratian laajentamista jne. Mutta joutuessaan tekemisiin käytännön kanssa J. V. Stalin luopui näistä marxilais-leniniläisistä perusajatuksista. Hän puhui oikein, marxilaisuuden hengessä siitä, ettei saa yliarvioida yksilön merkitystä historian prosessissa, mutta käytännössä hän auttoi oman minänsä palvonnan leviämistä.

J. V. Stalin korosti aivan oikein, että on kaikin tavoin lujitettava Neuvostovaltiota, pidettävä valppaasti silmällä vihollisten ja ennen kaikkea maata ympäröivien vihamielisten kapitalistimaiden salahankkeita. Tämä vaatimus pysyi voimassa sosialismin voitonkin jälkeen. Oli oltava valppaita myös niiden trotskilaisien, zinovjevilaisten, oikeistolaisen ja nationalistien hajalle lyötyihin oppositioryhmiin kuuluneiden ainesten suhteen, jotka kaikki ja varsinkin trotskilaiset olivat puoluetta vastaan taistellessaan pettäneet sitä monta kertaa, rikkoneet neuvostolakia ja yhtyneet usein vastavallankumouksellisiin aineksiin. Sen vuoksi valtioelinten oli ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin heihin nähden.

Samalla J. V. Stalin esitti vuonna 1937, kun sosialismi oli jo päässyt voitolle Neuvostoliitossa, sellaisen virheellisen teesin, että sitä mukaa kuin Neuvostovaltio jatkaa eteenpäinkulkuaan, luokkataistelun täytyy käydä maassa muka yhä kärkevämmäksi. Luokkataistelu oli Neuvostomaassa kärkevimmillään sillä kaudella, jolloin ratkaistiin kysymys „kumpi voittaa”, luotiin sosialismin perusta. Mutta sen jälkeen kun sosialismi oli voitannut, riistjäluokat hävitetty ja neuvostoyhteiskunnassa muodostunut moraalinen ja poliittinen yhtenäisyys, sellainen teesi, että luokkataistelu ehdottomasti kärjistyy, oli virheellinen. Käytännössä se oli perusteena, jonka nojalla ryhdyttiin joukkoluontoiisiin repressiivisiin toimenpiteisiin poliittisesti nujerrettuja puolueen aatteellisia vastustajia kohtaan. Repressiiviset toimenpiteet kohdistuivat usein myös rehellisiin kommunisteihin ja puolueeseen kuulumattomiin, jotka eivät olleet syyllistyneet mihinkään. Sillä kaudella soluttautui varsin vastuunalaisiin valtion toimiin Berija, satunnainen henkilö ja poliittinen seikkailija, joka rikollisia tarkoituseriään ajaessa ei kaihtanut mitään konnantoita ja käyttäen hyväkseen J. V. Stalinin henkilökohtaisia heikkouksia panetteli ja tuhosi monia rehellisiä ihmisiä, jotka olivat uskollisia puolueelle ja kansalle.

Samalla kaudella esitti häpeällistä osaa Ježov, joka oli sisäasiain kansankomissaarina. Hänen osanotollaan paneteltiin ja tuhottiin monia puolueen asialle erittäin uskollisia työntekijöitä, kommunisteja ja puolueeseen kuulumattomia. Rikollisesta toiminnastaan Ježov ja Berija saivat ansaitsemansa rangaistuksen.

Aiheettomien repressiivisten toimenpiteiden alaisiksi joutu-
neet henkilöt rehabilitoitiin täydellisesti vuosina 1954—1955.

Sosialistisen laillisuuden rikkomiset ja joukkoluontoiset repressiiviset toimenpiteet aiheuttivat suurta vahinkoa Kommunistiselle puolueelle. Joskin J. V. Staliniin kohdistuneen yksilön-palvonnan seurauksena tehdyt virheet jarruttivat neuvostoyhteiskunnan kehitystä, niin ne eivät kuitenkaan pysähdyttäneet tätä kehitystä eivätkä semmitenkään voineet muuttaa neuvostojärjestelmän sosialistista olemusta. J. V. Stalinin oma toiminta liittyi kokonaisuudessaan suurten sosialististen uudistusten toteuttamiseen Neuvostomaassa. Neuvostokansa luotti täydellisesti puolueeseen, noudatti sen ohjeita ja vei eteenpäin suurta sosialismin asiaa. Sosialistisessa rakennustyössä saavutettiin yhä uusia menestyksiä.

Sosialismin voiton merkittäviä tuloksia oli uusien jäsenten virtaaminen puolueeseen sekä neuvostosivistyneistön huomattava kasvu. Johtaviin puolue-, neuvosto- ja taloustoimiin nostettiin nuoria työntekijöitä, joilta usein puuttui riittävä kokemusta ja välttämätöntä aatteellista ja poliittista karaistusta. Niissä oloissa kävi tarpeelliseksi tehostaa puolueen toimintaa sivisty-

neistön, neuvosto- ja puolueyöntekijäin, aatteellisen ja poliittisen kasvatuksen alalla.

NKP(b):n Keskuskomitea ryhtyi moniin toimenpiteisiin parantaakseen puoluepropagandaa ja agitaatiota. Keskuksessa sekä paikkakunnilla voimistettiin puolueen ideologista toimintaa hoitavaa koneistoa. Puolueyöntekijäin koulutusta ja lisäkoulutusta varten muodostettiin erilaisia kouluja ja kursseja käsittävä verkosto. Vuonna 1938 ilmestyi „NKP(b):n historian lyhyt oppikurssi” ja alkoi laaja toiminta puolueen historian tutkimiseksi. Puolue- ja neuvostolehdistöllä oli huomattava sija marxismin-leninismin propagoinnissa. Puolueen ideologinen joukkotyö sai laajat mittasuhteet.

Maaliskuun 10.—21. pnä 1939 pidetyllä NKP(b):n XVIII edustajakokouksella oli tärkeä merkitys puolueen ja kansan elämässä näiden siirryttyä sosialistisen rakennustyön uuteen vaiheeseen. Puoluekokouksessa oli edustettuna 1.588.852 puolueen jäsentä ja 888.814 jäsenkandidaattia.

Puolueen XVIII edustajakokouksessa kuultiin ja käsiteltiin johtavien puolue-elinten toimintaselostukset, käsiteltiin ja vahvistettiin Neuvostoliiton kansantalouden kehittämisen kolmas viisivuotissuunnitelma sekä pohdittiin kysymystä NKP(b):n sääntöihin tehtävistä muutoksista.

NKP(b):n Keskuskomitean toimintaselostuksessa, jonka esitti J. V. Stalin, analysoitiin syvällisesti Neuvostoliiton ulko- ja sisäpoliittista tilannetta sekä puolue-elämän kysymyksiä.

Puolueen edustajakokous tähdensi, että fasistivaltioiden aloittama sota vapauttarakastavia kansoja vastaan vaarantaa koko maailman rauhaa. Siihen aikaan sota ei ollut vielä paisunut maailmansodaksi, mutta se oli jo vetänyt pyörteisiinsä useita maita, joiden väkiluku oli noin 500 miljoonaa.

Puolueen edustajakokouksessa paljastettiin länsivaltojen müncheniläinen politiikka, joka oli hyökkääjille myötenantamisen politiikkaa. Osoitettiin, että „puuttumattomuuspolitiikan” kannattajien aloittama vaarallinen poliittinen peli saattaa koitua heille kovin kohtalokkaaksi. Tämä varoitus osoittautuikin pian oikeaksi.

Puolueen XVIII edustajakokous hyväksyi Neuvostohallituksen ulkopoliitiikan ja antoi ohjeen: on noudatettava edelleenkin rauhanpolitiikkaa ja kaikkien maiden kanssa ylläpidettävien kauppasuhteiden lujittamisen politiikkaa; tulee olla varovaisia, ei saa antaa sotaprovokaattorien, jotka ovat tottuneet siihen, että toiset noukkivat heille kastanjat tulesta, saattaa maattamme selkkauksiin; on lujitettava kaikin tavoin Punaisen Armeijan ja Sotalaivaston taisteluvoimaa; on lujitettava kansainvälisiä yhdyssiteitä kaikkien maiden työtätekeviin, joiden edut vaativat rauhaa ja kansojen välistä ystävyyttä.

Poikkeuksellisen tärkeämerkityksinen oli edustajakokouksen käsittelemä kysymys, joka koski Neuvostoliiton taloudellisen

perustehtävän täyttämistä — tärkeimpien kapitalistimaiden saavuttamista ja sivuuttamista tuotteiden valmistuksessa kutakin asukasta kohden. V. I. Lenin asetti tämän tehtävän jo ennen Lokakuun vallankumousta sosialismin maan perspektiiviksi. Kun sosialismi oli voittanut Neuvostoliitossa, kun kansantalouden teknillinen uudestijärjestely oli suoritettu pääpiirteittäin loppuun, muodostui tämä tehtävä puolueen ja neuvostokansan lähimmäksi käytännölliseksi tehtäväksi.

Puolueen XVIII edustajakokous totesi tyydytyksellä, että sosialismin voitto oli tehnyt neuvostojärjestelmän entistä vanemmaksi, lujittanut työväenluokan ja talonpoikaiston liittoa sekä Neuvostoliiton kansojen välisiä veljessiteitä. Sosialismin voiton tuloksena kasvoivat ja kehittyivät sellaiset neuvostoyhteiskunnan *uudet liikkeellepanevat* voimat kuin kansan moraalinen ja poliittinen yhtenäisyys, kansojen ystävyys ja neuvostopatriotismi. Nämä liikkeellepanevat voimat tekivät neuvostollisen valtiojärjestelmän erikoisen kestäväksi.

Puolueen XVIII edustajakokous käsitteli muutamia marxilais-leniniläisen teorian kysymyksiä, joilla on tavattoman tärkeä merkitys sosialistisen yhteiskunnan lujittamisessa ja kehittämisessä, kommunismin rakentamisessa.

Marxin, Engelsin ja Leninin teoksissa on esitetty sosialistisen valtion rakentamisen peruseriaatteen, osoitettu proletarisen valtion ja porvarillisen valtion välinen olennainen eroavaisuus, määritelty proletarisen valtion tarkoitusperät ja tehtävät, viitoitettu sen tärkeimmät kehitystiet sekä osoitettu edelleen, miten se kuolee kommunismiin siirryttäessä. Tarkastellessaan kysymystä sosialistisen valtion kuolemisenestä Marx, Engels ja Lenin esittivät kuitenkin vain yleiset periaatteelliset perusajatuksukset, sillä käytäntö ei silloin vielä antanut monia sellaisia tietoja, joita tarvitaan ennen kuin voidaan vastata tyhjentävästi tähän kysymykseen.

XVIII edustajakokouksessa kehiteltiin edelleen kysymystä, joka koskee sosialismista kommunismiin johtavan siirtymäkauden valtiota.

Toimintaselostuksessa J. V. Stalin esitti teesin, että valtio on välttämätön kommunisminkin aikana, jos maa jää kapitalistivaltioiden ympäröimäksi. Siten korostettiin sitä merkitystä, mikä sosialistisella valtiolla on työläisten ja talonpoikain tärkeimpänä aseena sosialismin ja kommunismin rakentamisessa sekä neuvostokansan saavutusten puolustamisessa imperialististen valtioiden hyökkäyksiltä. J. V. Stalin luonnehti lyhyesti Neuvostovaltion tärkeimpiä historiallisia kehitysvaiheita sekä sen perustehtäviä. Neuvostovaltion kehityksessä on ollut kaksi päävaihetta. Ensimmäinen vaihe käsittää aikajakson Lokakuun sosialistisen vallankumouksen voitosta riistäjäluokkien hävittämiseen asti. Toinen vaihe alkoi siitä ajasta, jolloin riistäjäluokat hävitettiin ja sosialismi voitti Neuvostoliitossa. Sosialistisen

valtion tehtäviä sen ensimmäisen vaiheen aikana olivat kukistettujen luokkien lannistaminen valtion sisällä, maan puolustaminen ulkoiselta hyökkäykseltä, valtionelimien taloudellis-organisatorinen työ sekä kulttuuri- ja kasvatustyö. Toisen vaiheen aikana kävi tarpeettomaksi sellainen tehtävä kuin riistäjäluokkien lannistaminen, sillä nämä luokat oli hävitetty, ja laajeni sellainen tehtävä kuin sosialistisen omaisuuden suojeleminen; mitä moninaisimmiksi muodostuvat sellaiset tehtävät kuin taloudellis-organisatorinen työ sekä kulttuuri- ja kasvatustyö; niin ikään on tehtävänä edelleenkin maan sotilaallinen puolustaminen ulkoiselta hyökkäykseltä. Sosialistisen valtion tehtävien muuttuminen sosialismin päästyä voitolle ei suinkaan merkinnyt valtion heikkenemistä ja kuolemista. Päinvastoin, proletarisen valtion kuoleminen täytyy tapahtua sen lujittumisen kautta, mikä ilmenee ennen kaikkea siten, että työtätekevien mitä laajimmat kerrokset osallistuvat aktiivisesti valtiolliseen elämään. Tämän perusteella puolueen edustajakokous kehotti lujittamaan kaikin tavoin kaikkia valtion elimiä, varsinkin niitä, joiden tulee täyttää sosialismin maan puolustamisen tehtävä.

Puolueen Keskuskomitean toimintaselostuksessa kiinnitettiin suurta huomiota kysymykseen, joka koski neuvostosivistyneistöä ja oikeaa suhtautumista siihen. Sosialismin päästyä voitolle sivistyneistöstä oli tullut todella kansan sivistyneistö, joka on läheisessä yhteydessä työväenluokkaan ja kolhoositalonpoikaitoon ja edustaa neuvostoyhteiskunnassa, sen taloudellisessa ja kulttuurikehityksessä huomattavaa voimaa.

XVIII edustajakokous velvoitti puoluejärjestöt suhtautumaan neuvostosivistyneistöön kuuluviin työntekijöihin ymmärtäväisesti ja huomaavaisesti, tekemään päättävästi lopun vielä ilmenneestä epäluottamuksesta sitä kohtaan ja niistä osittain säilyneistä käsityksistä sivistyneistöstä, jotka olivat yleisiä vallankumousta edeltäneellä kaudella. Neuvostosivistyneistö oli puolueen ja valtion täydellisen luottamuksen ja vakinaisen huolenpidon arvoinen.

XVIII edustajakokous käsitteli Neuvostoliiton kansantalouden kehittämisen kolmannen viisivuotissuunnitelman (vuodet 1938—1942), joka merkitsi tärkeää askelta Neuvostoliiton taloudellisen perustehtävän täyttämässä. Suunnitelma edellytti maan teollisen mahdin voimistamista, kolhoosijärjestelmän lujittamista, kansan aineellisen hyvinvoinnin parantamista ja kulttuuritason kohottamista sekä Neuvostoliiton maanpuolustuskunnan parantamista. Teollisuustuotteiden valmistusta suunniteltiin lisättäväksi vuoteen 1942 mennessä miltei kaksinkertaiseksi vuoteen 1937 verrattuna. Kolmannen viisivuotiskauden aikana aiottiin investoida varoja likipitäen yhtä paljon kuin niitä oli investoitu kaikkiaan ensimmäisen ja toisen viisivuotiskauden aikana.

Kolmannen viisivuotiskauden tärkeimpiä tehtäviä oli maanpuolustusteollisuuden kehittäminen sekä suurten valtionreservien muodostaminen polttoaineen, sähkövoiman ym. tuotannon alalla. Jo olemassa olleiden tuotantolaitosten lisäksi suunniteltiin rakennettavaksi toisia samantyyppisiä dublettituotantolaitoksia maan itäosiin — Uralille, Volgan varrelle, Siperiaan ja Keski-Aasiaan. Suunnitelma edellytti maan itäosassa sijaitsevan kivihiili- ja metallurgisen keskuksen laajentamista, naftateollisuuskeskuksen luomista Volgan ja Uralin väliselle seudulle sekä uuden viljantuotantokeskuksen muodostamista Neuvostoliiton itä- ja kaakkoisosissa.

Edustajakokous kiinnitti suurta huomiota organisaatiokysymyksiin. Se hyväksyi päätöslauselman NKP(b):n sääntöihin tehtävistä muutoksista sekä vahvisti sääntöjen uuden sanamuodon. Neuvostoliiton talouselämässä ja luokkarakenteessa tapahtuneiden olennaisten muutosten vuoksi kumottiin säädös, jonka mukaan puolueeseen pyrkivät jaoteltiin eri kategorioihin sen perusteella, mihin yhteiskunnalliseen ryhmään he kuuluivat. Puolueeseen liittyville säädettiin yhtäläiset vastaanottoehdot ja yhtäläinen jäsenkandidaattina-oloaika. Tämä ei kuitenkaan merkinnyt sitä, että olisi vähennetty puolueeseen liittyville asetettuja vaatimuksia tai pienennetty puoluejärjestöjen vastuunalaisuutta uuden jäsenistön kokoonpanosta. Tehtävänä oli edelleenkin parantaa järjestelmällisesti puolueen kokoonpanoa noudattamalla jäsenten hyväksymisessä tiukasti yksilöllistä järjestystä valikoiden puolueeseen parhaita, kommunismin aatteelle uskollisia ihmisiä. Sääntöihin tehtiin lisäys puolueen jäsenten oikeuksista. Sääntöjen mukaan jokaisella kommunistilla on oikeus osallistua puolueen politiikan käytännöllisten kysymysten vapaaseen ja asialliseen käsittelyyn puoluekokouksissa ja puoluelehdistössä; arvostella puoluekokouksissa ketä puolue-työntekijää tahansa; valita ja tulla valituksi puolue-eliimiin; vaatia henkilökohtaista läsnäoloa kaikissa niissä tapauksissa, jolloin tehdään päätös hänen toiminnastaan tai käyttäytymisestään; kääntyä missä kysymyksessä tai millä anomuksella tahansa minkä puolue-elimien puoleen tahansa aina puolueen Keskuskomiteaan asti.

Edustajakokouksen päätöslauselmassa „NKP(b):n sääntöihin tehdyt muutokset” tuomittiin muodollinen, välinpitämätön ja virkavaltainen suhtautuminen puolueen jäsenten kohtaloon, arvosteltiin ankarasti puolueen kaadereita mustanneiden panettelijoiden ja karrieristien menettelyä. XVIII edustajakokouksessa puolueen sääntöihin lisättiin useita määräyksiä, jotka turvaavat sen, että ratkaistaessa kysymystä puolueesta erottamisesta tai puolueen jäsenen oikeuksien palauttamisesta puolueesta erotetulle suhtautuminen on oleva huomaavaista ja tutkitaan tarkoin esitettyjen syytösten paikkansapitävyys. Sääntöjen mukaisesti luovuttiin yleisistä puhdistuksista, joiden avulla oli parannettu

puolueen kokoonpanoa siirtymäkaudella, mutta jotka sosialismin voiton jälkeen olivat menettäneet merkityksensä, kun kapitalistiset ainekset oli hävitetty. NKP(b):n säännöissä kuvastuivat puolueen toimenpiteet, jotka tähtäsivät puoluedemokratian edelleen kehittämiseen.

Tuotantolaitoksissa, muun muassa kolhooseissa, neuvostotiloilla sekä kone- ja traktoriasemilla toimiville puolueen perusjärjestöille annettiin oikeus valvoa laitoksen johtokunnan toimintaa. Tämä suurensi puolueen perusjärjestöjen vastuunalaisuutta teollisuuslaitosten, kolhoosien, neuvostotilojen sekä kone- ja traktoriasemien työstä.

Edustajakokouksessa puolueen sääntöihin tehdyt muutokset ja lisäykset edistivät puoluedemokratian kehittämistä, kommunistien aktiivisuuden ja aloitteellisuuden kohottamista sekä puolueen kaiken sisäisen toiminnan parantamista.

NKP(b):n XVIII edustajakokous suuntasi puolueen päähuomion niiden tehtävien ratkaisemiseen, joita edellytti Neuvostoliitossa alkanut uusi kehitysvaihe — sosialismin loppunrakentaminen ja asteittainen kommunismiin siirtyminen.

3. Puolueen ja Neuvostovaltion taistelu kollektiivisen vastarinnan järjestämiseksi fasistien hyökkäystä vastaan vuonna 1939. Toisen maailmansodan alku

Puolueen XVIII edustajakokouksen jälkeen seuranneet yleismaailmalliset tapahtumat vahvistivat täydellisesti arvion, joka edustajakokouksessa oli annettu maailmantilanteesta.

Länsivaltojen müncheniläinen politiikka perustui sellaisten laskelmien varaan, että länsivaltojen ja fasistivaltioiden väliset imperialistiset ristiriidat voidaan poistaa ryhtymällä sotaan Neuvostoliittoa vastaan. Kuitenkin ilmaantui merkkejä siitä, etteivät nuo laskelmat toteudu, eivät ainakaan lähiaikoina. Maaliskuussa 1939 hitleriläiset valtasivat loppuosankin Tšekkoslovakian alueesta edes sopimatta siitä Englannin ja Ranskan kanssa, vaikka he Münchenin konferenssin aikoihin olivatkin pitäneet sitä välttämättömänä. Vallattuaan Tšekkoslovakian hitleriläisten hallitus ryhtyi heti valmistelemaan hyökkäystä Puolaa vastaan. Puolan hallitukselle esitettiin häikäilemättömiä, kerrassaan mahdottomia vaatimuksia, jotka edellyttivät aluemyönnytyksiä, saksalaisten aseman muuttamista Puolassa yms. Samaan aikaan Saksa ei ajatellutkaan luopua omista vaatimuksistaan, vaan vaati edelleenkin niiden entisten siirtomaidensa palauttamista, jotka Englanti ja Ranska olivat anastaneet siltä Versailles'in rauhansopimuksen nojalla. Kävi ilmeiseksi, että Münchenin petos ei auttanut länsivaltoja suojaamaan etujaan ja saamaan aikaan pysyvää sopimusta Hitlerin kanssa.

Tällaisessa tilanteessa keväällä 1939 Englanti ja Ranska ilmoittivat takaavansa Puolan, Kreikan, Romanian, Turkin — toisin sanoen monien fasistianastajain uhkaamien valtioiden valtiollisen itsenäisyyden. Samaan aikaan Englanti ja Ranska aloittivat Neuvostoliiton kanssa neuvottelut Saksan hyökkäyksen torjumisen keinoista.

Merkitsikö tämä kaikki sitä, että Englanti ja Ranska luopuivat politiikastaan, joka edellytti sopimuksentekoa Hitlerin kanssa Neuvostoliittoa vastaan, ja asettuivat fasistisen hyökkääjän kollektiivisen torjunnan politiikan kannalle? Hyvin pian selvisi, ettei asia ollut niin. Englannin ja Ranskan hallitukset pelasivat kaksinaista peliä. Ne pyrkivät edelleenkin sopimukseen Hitlerin kanssa ja muuttivat vain taktiikkaansa. Kummankin maan demokraattiset yhteiskuntapiirit vaativat tiukasti hallituksiaan ryhtymään kiinteään yhteistyöhön Neuvostoliiton kanssa. Englannin ja Ranskan hallitsevat piirit eivät lainkaan halunneet tällaista yhteistyötä, mutta niiden täytyi kuitenkin aloittaa neuvottelut Neuvostoliiton kanssa salatakseen todelliset suunnitelmansa. Käymällä neuvotteluja Neuvostohallituksen kanssa ne pyrkivät samalla painostamaan Hitleriä tarkoitukseenaan säikäyttää häntä sillä, että ne saattavat muodostaa mahtavan liittoutuman Neuvostoliiton kanssa, ja saada siten hänet sopimaan länsivaltojen kanssa.

Puolueen Keskuskomitea ja Neuvostohallitus ottivat huomioon tämän. Siitä huolimatta Neuvostohallitus suostui aloittamaan neuvottelut Englannin ja Ranskan kanssa. Neuvostoliitto ei halunnut päästää ohi ainoatakaan tilaisuutta, pienintäkään mahdollisuutta, kun oli kysymyksessä kollektiivisen vastaiskun antaminen hyökkääjälle ja uuden maailmansodan ehkäiseminen. Neuvottelujen kulku todisti kuitenkin, että todellisuudessa Englannin ja Ranskan hallitukset eivät halunneet toimia yhdessä Neuvostoliiton kanssa tämän päämäärän saavuttamiseksi.

Englannin ja Ranskan hallitukset esittivät Neuvostoliitolle ensin aivan mahdottomia ehdotuksia. Näiden ehdotusten tarkoituksena oli saada yksinomaan Neuvostoliitto menemään sitoumuksiin osallistumisestaan sotaan, saattaa se sotaan Saksan kanssa, samalla kun Englannin ja Ranskan hallitukset, antamatta mitään konkreettisia sitoumuksia, jäisivät itse syrjään tästä sodasta.

Neuvostohallitus hylkäsi Englannin ja Ranskan ehdotukset vastavuoroisuusperiaatetta vastaamattomina. Se esitti omat vastaehdotuksensa, jotka edellyttivät kolmen valtakunnan välisen avunantosopimuksen solmimista. Tämä sopimus olisi velvoittanut Neuvostoliiton, Englannin ja Ranskan auttamaan toisiaan siinä tapauksessa, jos yksi näistä kolmesta valtiosta olisi joutunut Euroopassa hyökkäyksen kohteeksi, samoin kuin siinäkin tapauksessa, jos olisi alkanut hyökkäys Puolaa, Romaniaa, Itämerenmaita, Turkkiä ja Belgiaa vastaan. Samalla ehdo-

tettiin määriteltäväksi tarkalleen, miten paljon ja minkälaista sotilaallista apua kukin näistä kolmesta suurvallasta, sopimusvaltiosta, oli velvollinen antamaan. Neuvostoliiton ehdotusten hyväksyminen olisi merkinnyt suurvaltojen mahtavan liittoutuman asettamista fasisti-Saksaa vastaan, ja se olisi voinut pysähtyä hyökkäyksen laajenemisen.

Englannin ja Ranskan hallitukset eivät suostuneet solmimaan Neuvostoliiton kanssa sopimusta, joka olisi perustunut kaikkien kolmen valtakunnan sitoumusten vastavuoroisuuteen. Siitä syystä neuvottelut pitkistyivät: ne alettiin maaliskuussa 1939 ja niitä jatkettiin saman vuoden elokuuhun asti. Englannin ja Ranskan hallitukset esittivät Neuvostoliiton kanssa käymiensä neuvottelujen aikana yhä uusia sopimusluonnoksia. Näiden luonnosten yleisenä piirteenä oli kuitenkin se, että niiden avulla yritettiin provosoida Neuvostoliiton ja Saksan välistä sotaa. Ja vain vasten tahtoaan, demokraattisten yhteiskuntapiirien painostuksesta, Englanti ja Ranska tekivät muutamia myönnytyksiä. Kaikki todisti sitä, ettei kumpikaan hallitus, varsinkaan Englannin hallitus, tarvinnut lainkaan sopimusta Neuvostoliiton kanssa, vaan halusi ainoastaan jaaritella tällaisesta sopimuksesta joitakin muita tarkoitusperiä silmälläpitäen.

Se, että Englanti ja Ranska eivät halunneet muodostaa liittoutumaa Neuvostoliiton kanssa, jos Saksa aloittaa sodan, selvisi lopullisesti kolmen valtakunnan sotilasedustajien neuvottelujen aikana, joita käytiin Neuvostoliiton aloitteesta Moskovassa vuoden 1939 elokuussa.

Siihen aikaan Neuvostoliitolla ei ollut Saksan kanssa yhteistä rajaa. Voidakseen joutua kosketukseen saksalaisten sotajoukkojen kanssa ja aloittaa sotatoimet niitä vastaan Punaisen Armeijan olisi pitänyt kulkea Saksaa ja Neuvostoliittoa erottavan Puolan alueen halki. Englantilais-ranskalais-neuvostoliittolaisten sotilaallisten neuvottelujen aikana selvisi, että Puolan hallitus kieltäytyi myöntämästä Neuvostoliiton sotaväelle kauttakululupaa eivätkä Englanti ja Ranska tehneet sanottavasti mitään saadakseen Puolan hallituksen muuttamaan kantansa. Mutta ilman sitä Neuvostoliitolla ei itse asiassa ollut missä osallistua sotaan Saksaa vastaan. On selvää, että ryhtyessään neuvotteluihin Neuvostoliiton kanssa Englanti ja Ranska eivät edes ajatelleetkaan todella nousta yhdessä vastustamaan ase kädessä hitleriläisten hyökkäystä. Neuvostopäällystön kanssa Moskovan neuvotteluja käyneelle Englannin sotilasvaltuustolle tarkoitettussa salaisessa ohjekirjelmässä sanottiin suoraan: „Englannin hallitus ei halua ottaa täyttäkseen mitään täsmällisiä sitoumuksia” Neuvostoliittoa kohtaan.

Samaan aikaan kun Englannin hallitus kävi neuvotteluja Neuvostoliiton kanssa, se ryhtyi salaisiin neuvotteluihin Saksan hallituksen kanssa taivutellen Hitleriä solmimaan hyökkäämättömyyssopimuksen sekä sopimuksen vaikutusalueiden jaosta

maailman mitassa. Samassa yhteydessä tehtiin se todella pöyristyttävä ehdotus, että jaettavien maiden joukkoon laskettaisiin Kiina ja Neuvostoliitto. Englannin hallitus lupasi hitleriläisille lopettaa Neuvostoliiton kanssa käymänsä neuvottelut. Se suostui myös peruuttamaan Puolan itsenäisyyden takuut, jotka Englanti oli vasta äskettäin sille antanut, ts. oli valmis pettämään Puolan, kavaltamaan sen Hitlerille, samaan tapaan kuin oli tehty Tšekoslovakian suhteen.

Neuvostoliiton asemaa vaaransi lisäksi se, että maata uhkasi sota sekä lännestä että idästä. Idässä Neuvostoliitto auttoi Kiinan kansaa aineellisesti ja moraalisesti taistelussa Japanin imperiaalisuutta vastaan, kun taas USA ja Englanti rohkaisivat japanilaisia hyökkääjiä ja auttoivat niitä auliisti toimittamalla sotatarvikkeita. „Siitä asti kun alkoi sota japanilaisia valloittajia vastaan”, Mao Tse-tung kirjoitti, „yksikään imperialististen valtioiden hallitus ei ole antanut meille todellista apua — Neuvostoliitto on ainoa, joka on auttanut meitä antamalla sotilaslentokoneita ja aineellisia varoja” (Te o k s i a, 3. o s a, s. 190). Neuvostoliiton ja Japanin väliset suhteet kävivät yhä kireämmiksi. Vuonna 1938 Japanin militaristit tekivät aseellisen hyökkäyksen Neuvostoliiton alueelle Hasan-järven seudulla, lähellä Vladivostokia. He tahtoivat tunnustella pistimin Neuvostoliiton voimaa ja sen puolustusvalmiutta. Melkoisen suuria japanilaisia sotavoimia hyökkäsi kesällä 1939 Halhin Gol-joen tienoolla Mongolian Kansantasavaltaan, jonka kanssa Neuvostoliitto oli solminut vuonna 1936 keskinäisen avunantosopimuksen. Molemmat hyökkäykset torjuttiin, ja japanilaiset sotajoukot kärsivät suuria menetyksiä.

Siis samaan aikaan kun hitleriläiset valmistautuivat Neuvostoliiton länsirajojen läheisyydessä hyökkäämään Puolan kimppuun ja neuvottelut länsivaltojen kanssa olivat joutuneet Englannin ja Ranskan syystä umpikujaan, Kaukoidässä Neuvostoliiton oli jo pakko ryhtyä sotatoimiin. Muodostui tavattoman epäsuotuisa tilanne: Neuvostoliittoa uhkasi sota silloin, kun se oli valtiollisesti täysin eristettynä, ja vieläpä kahdella rintamalla yhtäaikaan — Lännessä ja Kaukoidässä.

Maa oli hinnalla millä hyvänsä pelastettava sitä uhanneesta vaarasta. Siinä ei ollut kysymys ainoastaan neuvostokansan ja Neuvostomaan elämästä. Sosialismin yleismaailmallisten etujen ja kaikkien maiden työtätekevien etujen mukaista oli ensimmäisen ja samalla ainoan sosialistisen valtion säilyttäminen.

NKP (b):n Keskuskomitea ja Neuvostohallitus noudattivat niitä puolueen XVIII edustajakokouksen antamia ohjeita, että tulee olla varovaisia eikä antaa sotaprovokaattorien saattaa Neuvostomaata selkkauksiin. Puolue ja hallitus pitivät lähtökohtanaan tätä ohjetta tehdessään vuoden 1939 elokuussa erittäin tärkeän päätöksen Saksan hallituksen ehdottaman hyökkäämättömyyssopimuksen allekirjoittamisesta. Tämä päätös tehtiin

vasta sen jälkeen, kun oli selvinnyt täydellisesti, että Englanti ja Ranska enempää kuin Puolakaan eivät olleet halukkaita sopimaan Neuvostoliiton kanssa tehokkaasta yhteisestä taistelusta hitleriläisiä hyökkääjiä vastaan, ja kun ei ollut enää muita mahdollisuuksia taata Neuvostoliiton turvallisuutta.

Ehdottaessaan Neuvostoliitolle hyökkäämättömyyssopimuksen solmimista Saksan hallitus piti silmällä omia näkökohtiaan eikä suinkaan luopunut Neuvostoliittoa vastaan suunnittelemaasta anastussodasta. Mutta se otti huomioon äärettömän suuret vaikeudet, joita tämä sota saattoi sille aiheuttaa, ja aikoi sen vuoksi alistaa valtaansa ensin Länsi-Euroopan maat ja käyttäen hyväkseen niiden voimavaroja hyökätä sitten Neuvostoliiton kimppuun. Mitä tulee Neuvostoliittoon, niin solmimalla tämän sopimuksen se voitti jonkin verran aikaa valmistautuakseen puolustukseen sekä vältti vaaran joutua vedetyksi sotaan kahdella rintamalla vuonna 1939, jolloin tilanne oli sille tavattoman epäsuotuisa, koska länsivallat eivät halunneet ruveta sen liittolaisiksi. Englannin, Ranskan ja USA:n taantumukselliset hallituspiirit pyrkivät eristämään Neuvostoliiton ja muodostamaan sitä vastaan kapitalististen valtakuntien yhteisrintaman. Saksan ja Japanin tuli esiintyä iskuvoimana ja vuodattaa kansojensa verta sodassa, jotta kolme länsivaltaa olisi voinut sitten sanella tahtonsa sodassa heikentyneille maille.

Sodan ehkäiseminen oli mahdotonta sen ajan oloissa, jolloin Neuvostoliitto oli yksinäinen, kapitalististen maiden ympäröimä, ja oikeistososialistit, jotka olivat hylänneet kommunistien kehotukset yhtenäisyyden luomisesta, olivat saattaneet maailman työväenluokan hajaannustilaan. Mutta ensimmäinen sosialistinen maa voitiin ja piti pelastaa joutumasta sotaan sille niin epäsuotuisassa tilanteessa. Neuvostohallitus oli velvollinen ehkäisemään müncheniläisten taantumukselliset hankkeet, sillä sitä vaativat oman kansan ja koko maailman sosialistisen liikkeen edut. Saksan kanssa solmittu hyökkäämättömyyssopimus auttoi siinä.

Müncheniläiset olisivat tahtoneet saada Neuvostomaan yksin sotaan koko kapitalistista maailmaa vastaan. Todellisuudessa kävi kuitenkin niin, että sota puhkesi kapitalistisen maailman sisällä. Tämän vuoksi müncheniläiset poliitikot joutuivat yhtä tukalaan asemaan kuin ne, joista kansan sananlasku sanoo: „Joka toiselle kuoppaa kaivaa, se itse siihen lankeaa”. He tahtoivat vetää Neuvostoliiton sotaan Saksaa ja Japania vastaan ja pysytellen itse syrjässä ja keräten voimia odotella sopivaa hetkeä voidakseen sanella vaatimuksensa kaikille kolmelle sodan näännyttämälle maalle. Todellisuudessa he joutuivat kuitenkin itse käymään sotaa vaikeissa oloissa.

Syyskuun 1. p:nä 1939 Saksa hyökkäsi Puolan kimppuun. Puolan kansa joutui fasistien hyökkäyksen uhriksi. Se teki hyökkääjälle sitkeää vastarintaa, jossa kommunistit sekä heidän

ympärilleen ryhmittyneet työläiset ja muut työtätekevät esittivät sankarillista osaa. Mutta koska porvarien ja tilanherrain hallitus oli kieltäytynyt maansa kansallisedut kavaltaen Neuvostoliiton avusta, Puola ei kyennyt vastustamaan hitleriläisen Saksan tavattoman voimakasta rynnistystä.

Hitleriläisten hyökkäystä Puolan kimppuun Englannin ja Ranskan hallituksilla ei voinut olla enää epäilystä sen suhteen, että nujerrettuaan Puolan hitleriläinen Saksa ryntää Ranskan ja Englannin ja niiden laajojen siirtomaiden kimppuun. Sen käsitäten Englannin ja Ranskan hallitukset julistivat syyskuun alussa vuonna 1939 sodan Saksalle.

Alkoi toinen maailmansota.

Englanti ja Ranska eivät lähteneet sotaan Saksaa vastaan Puolan vuoksi eivätkä suinkaan fasismin kukistamisen tarkoituksessa, vaan turvatakseen omat imperialistiset etunsa ja asemansa, heikentääkseen vaarallista kilpailijaa sekä säilyttääkseen suurvalta-asemansa. Siitä syystä Englanti ja Ranska eivät tehneet kerrassaan mitään Puolan todellisen auttamisen mielessä. Saksan sotajoukot etenivät nopeasti Puolan alueen halki itää kohden, lähestyen Neuvostoliiton rajoja.

Puolue ja Neuvostohallitus ottivat huomioon, että joskin Saksan kanssa solmittu sopimus auttoikin Neuvostoliittoa lykkäämään hitleriläisvastaista sotaa joksikin aikaa, niin kuitenkin ei voitu luottaa siihen, että hitleriläiset pitävät kauan kiinni sitoumuksistaan. Maanpuolustuksen etujen kannalta oli sen vuoksi tärkeää pysäyttää hyökkäävät hitleriläiset sotajoukot mahdollisimman etäälle Neuvostoliiton elintärkeistä keskuksista, antamatta niiden siirtää strategista linjaansa kauas itään, silloiselle rajallemme, ts. Minskin lähistölle. Samalla Neuvostoliitto ei voinut suhtautua välinpitämättömästi veljiensä, Länsi-Ukrainan ja Läntisen Valko-Venäjän väestön, tulevaisuuteen, ei voinut antaa alistaa niitä fasistien ikeeseen. Syyskuun 17. p:nä 1939 Punaisen Armeijan joukko-osastot menivät rajan yli ja ottivat lyhyessä ajassa haltuunsa Länsi-Ukrainan ja Läntisen Valko-Venäjän. Nämä alueet yhtyivät jälleen Neuvosto-Ukrainan ja Neuvosto-Valko-Venäjän kanssa yhtenäisiksi Ukrainan ja Valko-Venäjän kansan valtioiksi.

Vuonna 1939 alkanut hitleriläisen Saksan ja englantilais-ranskalaisen imperialismien välinen sota oli alussa toisenluontoista kuin Italian ja Etiopian tai Japanin ja Kiinan välinen taikka Espanjan sota. Toisen osapuolen taholta nämä sodat olivat luonteeltaan anastussotia ja toisen taholta vapaussotia. Saksan, Englannin ja Ranskan sota oli alunperin imperialistista kummaltakin taholta. Puolan kansa samoin kuin muidenkin hyökkäyksen uhriksi joutuneiden maiden kansat taistelivat itsenäisyytensä puolesta, mutta mitä suurvaltoihin tulee, niin kumpikin puoli, sekä hitleriläinen Saksa että Englanti ja Ranska, pyrki imperialistisiin päämääriin.

Kävi kuitenkin niin, että Englannilla ja Ranskalla osoittautui olevan sama vihollinen kuin kaikilla fasistien hyökkäyksen uhriksi joutuneilla kansoilla, nimittäin Saksan fasismi. Sitä paitsi myöhemmin, niiden varsin raskaiden tappioiden tuloksena, joita hitleriläiset aiheuttivat Englannille ja Ranskalle vuonna 1940, kummankin valtakunnan oli ajateltava enemmän kansallisen riippumattomuutensa säilyttämistä kuin imperialististen aikeidensa toteuttamista. Samaan aikaan Englannissa ja Ranskassa samoin kuin USA:ssakin kansanjoukot voimistivat painostustaan vaatiessaan hallituksiaan käymään aktiivista fasisminvastaista sota, vapaussofaa. Kansan aktiivisen toiminnan vaikutuksesta Englannin ja Ranskan sota hitleriläistä Saksaa vastaan muutti näissä oloissa ajan mittaan luonnettaan. Se sulautui tosiasiallisesti yhteen sen sodan kanssa, jota vapauttarakastavat kansat kävivät fasistien hyökkäystä vastaan, ja muuttui luonteeltaan vapaussodaksi. Sota kävi luonteeltaan yhä enemmän vapaussodaksi erikoisesti sen jälkeen, kun Neuvostoliitto yhtyi siihen ja kun Englanti, Ranska ja sittemmin myös USA esiintyivät yhdessä Neuvostoliiton kanssa yhteisen hitleriläisvastaisen liittoutuman riveissä.

Ensi aikoina toisen maailmansodan alkamisen jälkeen Englannin ja Ranskan sekä myös USA:n müncheniläisiä aineksia elähdytti toive, että sotarintama voidaan kääntää Neuvostoliittoa vastaan. Länsirintamalla olleet ranskalaiset ja englantilaiset sotajoukot olivat melkein toimettomina eivätkä käyneet vakavia sotatoimia Saksaa vastaan. Samaan aikaan Englanti ja Ranska koettivat vetää sotaan Neuvostoliittoa vastaan tämän naapurivaltioita. Latviassa, Eestissä ja Liettuassa imperialistien hankkeet epäonnistuivat. Ne herättivät siellä niin rajua suuttumusta kaikkien demokraattisten voimien keskuudessa, että näiden kolmen valtion hallitusten oli pakko solmia vuoden 1939 syys- ja lokakuussa Neuvostoliiton kanssa sopimukset keskinäisestä avunannosta. Mutta neuvostovastainen vehkeily Itämerenmaissa ei loppunut tämänkään jälkeen, edelleenkin oli olemassa se vaara, että Itämerenmaat voitiin vetää niille turmiollisiin imperialistisiin seikkailuihin. Silloin Itämeren tasavaltojen työtaitekivät joukot vaativat Entente-maiden vuonna 1919 kukistamarr Neuvostovallan viipymätöntä pystyttämistä maissaan ja maidensa jälleenyhdistämistä Neuvostomaahan. Kansanjoukkojen vaikutuksesta kaikissa kolmessa Itämeren tasavallassa tapahtui vuoden 1940 kesäkuussa hallituksen vaihdos. Valta siirrettiin edistysmielisten voimien käsiin. Toimitettiin parlamenttivaalit, jotka tapahtuivat näissä maissa ensi kertaa kansanvaltaisuuden oloissa. Liettuun, Latvian ja Eestin uudet parlamentit esittivät Neuvostohallitukselle pyynnön näiden maiden ottamisesta Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liittoon. Elokuussa 1940 Neuvostoliiton Korkein Neuvosto täytti tämän pyynnön ja päätti

hyväksyä Neuvostoliittoon Liettuan, Latvian ja Eestin Sosialistiset Neuvostotasavallat.

Neuvostoliittoon yhtyi jälleen myös Bessarabia, joka oli irrotettu siitä väkivalloin vuonna 1918, sekä Pohjois-Bukovina, jonka ukrainalainen väestö pyrki liittymään Neuvosto-Ukrainaan. Itämerenmaiden ja Bessarabian jälleenyhdistyminen Neuvostoliittoon lujitti Neuvostoliiton turvallisuutta, sillä viholliset olisivat voineet käyttää näitä alueita sopivina esiinmarssi-alueina, jotka olisivat lähentäneet niiden sotajoukkoja Neuvostomaan elintärkeisiin keskuksiin.

Imperialistien onnistui saavuttaa tiettyä tilapäistä menestystä Suomessa. Vuoden 1939 lopulla he saivat yllytettyä Suomen taantumukselliset piirit sotaan Neuvostoliittoa vastaan.

Neuvostoliiton heikentämisen tarkoituksessa Englanti ja Ranska auttoivat tehokkaasti suomalaisia toimittamalla heille aseita ja aikoivat lähettää heidän avukseen sotajoukkojaan, vaikka Ranskan rajalle oli keskitetty tavattoman suuria Saksan sotavoimia. Vain Suomen sotajoukkojen häviö sodassa Neuvostoliittoa vastaan esti Englantia ja Ranskaa toteuttamasta suunnitelmiaan ja sekaantumasta Neuvostoliiton ja Suomen väliseen sotaan. Suomen ja Neuvostoliiton sota päättyi maaliskuussa 1940 Moskovan rauhansopimuksen allekirjoittamiseen.

Huhtikuussa 1940 hitleriläinen Saksa hyökkäsi Skandinavian ja valloitti helposti Tanskan ja Norjan. Toukokuussa se siirtyi hyökkäykseen myös Länsirintamallaan. Hitleriläiset sotajoukot miehittivät nopeasti Hollannin ja Belgian. Ranskassa ja Belgiassa olleet englantilaiset sotilasretkikunnat kärsivät tappion, perääntyivät kiireesti ja jättäen aseensa palasivat Englantiin. Ranskan armeija perääntyi Saksan sotajoukkojen hajallelyömänä sisämaahan. Kesäkuun 22. p:nä 1940 Ranskan taantumuksellinen hallitus antautui. Taistelua fasismia vastaan Ranskassa kävivät edelleenkin ranskalaiset patriootit, joiden eturiveissä olivat kommunistit. Hitleriläinen sotaväki miehitti aselepoehtojen mukaisesti huomattavan osan Ranskan alueesta, muun muassa Pariisiin.

Tällainen oli müncheniläisen politiikan surkea lopputulos. Ranska nujerrettiin, ja Englanti jäi yksin hitleriläistä Saksaa vastaan.

Sodan laajeneminen Länsi-Euroopassa pakotti Kommunistisen puolueen ja Neuvostovaltion ryhtymään uusiin toimenpiteisiin ulkopolitiikan alalla. Tehtävänä oli ehkäistä sodan ja fasisiin hyökkäyksen leviämisen laajemmalle. Huhtikuussa 1940 Neuvostohallitus varoitti hitleriläistä Saksaa loukkaamasta Ruotsin puolueettomuutta ja siten auttoi tätä maata pelastumaan saksalaisten maahankarkaukselta.

Neuvostohallitus ryhtyi erilaisiin toimenpiteisiin estääkseen Saksaa alistamasta Suomea, Bulgariaa, Turkkiä ja Jugoslaviaa vaikutuksensa alaiseksi. Ranskan häviön jälkeen hitleriläinen

Saksa voimistui kuitenkin siinä määrin, että sen anastustoimien pidättäminen kävi yhä vaikeammaksi. Hitleriläiset siirsivät sotaväkeään Suomeen, Romaniaan ja Bulgariaan, joiden taantumuksellisista hallituksista tuli Saksan vasalleja. Huhtikuussa 1941 hitleriläiset hyökkäsivät Jugoslaviaan ja sitten Kreikkaan ja valloittivat nämä maat.

Fasisti-Saksa oli jo vuoden 1940 loppupuoliskolta alkaen valmistautunut välittömästi sotaan Neuvostoliittoa vastaan. Se aikoi orjuuttaa Neuvostoliiton kansat, hävittää Neuvostoliiton, maailman sosialistisen ja demokraattisen liikkeen suojamuurin, ja siten poistaa perusesteen, joka häiritsi sen hyökkäyssuunnitelmien edelleen toteuttamista. Tämän jälkeen se aikoi valloittaa Brittein saaret, joiden kimppuun hitleriläiset eivät uskaltaneet hyökätä niin kauan kuin heidän selkäpuolellaan seisoj Punainen Armeija. He aikoivat nujertaa yhdessä Japanin kanssa myös USA:n.

Neuvostomaata uhannut suuri vaara vaati puolueelta ja koko neuvostokansalta vieläkin pontevampaa työntekoa Neuvostoliiton teollisen mahdin suurentamiseksi ja sen puolustuskuntoisuuden parantamiseksi.

4. Puolueen organisatorinen työ teollisuuden alalla. Maan teollisen mahdin lujittaminen ja sen puolustuskuntoisuuden parantaminen

Puolue piti Neuvostoliiton kansantalouden kehittämisen kolmatta viisivuotissuunnitelmaa sellaisena, jonka tuli edistää suuresti sosialistisen yhteiskunnan loppuunrakentamista ja taloudellisen perustehtävän toteuttamista.

Suunnitelman täyttämässä teollisuuden alalla oli kuitenkin suuria vaikeuksia. Maailmantilanne kävi yhä kireämmäksi. Fasististen hyökkääjien sytyttämä toinen maailmansota uhkasi suoranaisesti Neuvostoliittoa. Oli pidettävä kansa valmiina torjumaan hyökkääjien päällekkarkaus, siirrettävä melko paljon rahavaroja, aineellisia voimavaroja sekä ihmisvoimaa rauhanomaisen rakennustyön kohteista parantamaan maan puolustuskuntoisuutta.

Ryhtyessään täyttämään kolmatta viisivuotissuunnitelmaa puolue kohtasi muitakin vaikeuksia. Kasvava teollisuus tarvitsi alituisesti lisää työvoimaa, varsinkin ammattitaitoista, mutta siitä oli usein puute. Saatavissa ollutta työvoimaa ei myöskään käytetty aina oikein. Tämä johtui organisatorisista ja taloudellisista epäkohdista. Työ ja palkkakysymysten järjestely oli puutteellista. Uuden teknillisen kaluston runsaus kaikilla teollisuuden aloilla vaati teknillisen puolen johdon parantamista. Mutta tuotantolaitosten ja kansankomissariaattien johtajisto vaihtui

usein, mikä vaikutti haitallisesti teollisuuden johtamiseen sekä tuotannollisiin tuloksiin. Teollisuudessa puolue asettikin organisatorisen työnsä tarkoituksiksi vaikeuksien voittamisen ja puutteellisuuksien poistamisen, sosialistisen teollisuuden jatkuvan kasvun ja kohoamisen turvaamisen.

Puolueen talouspolitiikkaa määriteltäessä pidettiin perustana tuotantovoimien mahdollisimman järkipäristä sijoittamista, uudisrakennusten rakennustöiden jouduttamista ja jokaisen tuotantolaitoksen tuotantokapasiteetin täydellistä hyväksikäyttöä.

Uudet teollisuuslaitokset perustettiin mahdollisimman lähelle raaka-ainelähteitä. Puolueen ja kansan huomio keskitettiin maan itäosien: Volganvarren, Uralin, Länsi- ja Itä-Siperian, Keski-Aasian ja Kaukoidän taloudelliseen kehittämiseen. Puolue pyrki kehittämään näiden seutujen taloutta monitahoisesti. Kullakin seudulla järjestettiin rakennusaineiden tuotanto, rakennettiin voimalaitoksia, kivihiili- ja malmikaivoksia ja metallurgisia tehtaita sekä kehitettiin kevyttä ja ravintoaineteollisuutta. Volgan ja Uralin välisellä alueella muodostettiin uutta naftateollisuuskeskusta — „Toista Baku”. Uralilla laajennettiin Magnitogorskin metallurgista kombinaattia ja lopetettiin Nižni-Tagilin metallurgisen tehtaan rakennustöitä. Suuria metallurgisia tehtaita rakennettiin Takabaikalille (Petrovsk-Zabaikalskin tehdas) sekä Kaukoitään („Amurstal”). Koneenrakennus-, kemiallisen ja naftanjalostusteollisuuden alalla perustettiin dublettitehtaita. Alettiin toteuttaa entistä laajemmin teollisuuslaitosten kooperointiperiaatetta.

Puolue huolehti mitä tiukimman säästäväisyyspolitiikan noudattamisesta. Rahoituksessa sekä rakennusaine- ja kalustovarustelussa pidettiin silmällä ensi vuorossa niiden rakennustöiden loppuunsaattamista, jotka oli aloitettu ensimmäisten viisivuotiskausien aikana. Uutta puolueen talouspolitiikassa oli se, että perussuunnaksi otettiin keskisuurten ja pienten sähköasemien, kaivoksien ym. tuotantolaitosten laaja rakentaminen. Siten lyhennettiin rakentamisaikaa ja lisättiin nopeammin tuotantotehoa.

Puolue ja hallitus kiinnittivät varsin suurta huomiota tärkeimpien teollisuusalojen, kivihiili- ja metallurgisen teollisuuden, toiminnan parantamiseen. Se oli tuiki välttämätöntä. Hiilen ja metallin tarve kasvoi maassa vuosi vuodelta. Maanpuolustus-teollisuus tarvitsi paljon metallia. Vuonna 1939 harkkoraudan ja teräksen tuotanto ei kuitenkaan lisääntynyt, vaan päinvastoin väheni jonkin verran, ja lisäys kivihiilituotannon alalla, varsinkin Donbassilla, oli vähäinen. Se vaaransi suuresti koko kansantalouden kehitystä ja oli kerrassaan sietämätöntä sellaisena aikana, kun sodanvaara voimistui.

Puolue otti selvää kivihiili- ja metallurgisen teollisuuden jälkeenympäristön syistä. Perussyynä oli taloudellisen ja teknillisen

sen johdon heikkous, se että puolueen paikallisjärjestöt eivät kiinnittäneet kyllin suurta huomiota hiilikaivosten ja metallurgisten tuotantolaitosten toimintaan.

Donbassin kivihiiliteollisuuden pahana vitsauksena oli työvoiman vaihtuvuus. Useinkin kaivosten työväki vaihtui vuoden mittaan viimeistä miestä myöten, mikä haittasi suuresti tuotantosuunnitelmien täyttämistä. Sitä paitsi ilmeni epäkohtia kaivostyöläisten palkkajärjestelmässä sekä heidän työnsä järjestelyssä. Työnormit olivat alhaiset. Vaikka ne täytettiin ja vieläpä ylitätenkin, niin tosiasiallisesti kivihiilen tuotanto ei ollut valtion suunnitelman edellyttämällä tasolla. Insinööri- ja teknikkokuntaa käytettiin usein väärin. Ensimmäisten viisivuotiskausion aikana kivihiiliteollisuuden palvelukseen oli tullut suuri määrä insinöörejä ja teknikkoja. Monet heistä juuttuivat kuitenkin trustien ja hallintojen kanslioihin. Uusiaikaisella teknillisellä kalustolla varustetut kaivokset jäivät siitä syystä vaille riittävää teknillistä ohjausta, uusia, edistyksellisiä työmenetelmiä ja hiilenhankintametoja juurrutettiin hitaasti käytäntöön ja työn tuottavuus pysyi melkein entisellä tasolla.

Tämän tapaisia epäkohtia ilmeni myös metallurgisessa teollisuudessa. Magnitogorskin ja Kuznetskin kombinaateilla sekä etelän (Makejevkan, Stalinon ja Zaporozhen) metallurgisissa tehtaissa puoluejärjestöt kiinnittivät liian vähän huomiota sellaisiin tärkeisiin kysymyksiin kuin johtavien työntekijäin valintaan ja kasvattamiseen, ammattitaitoisten metallityöläisten kouluttamiseen ja työn oikeaan järjestämiseen. Tämä johti siihen, että ei käytetty hyväksi tuotantokaluston täyttä tehoa. Metallurgisen teollisuuden kehitykseen vaikutti myös uusien masuunien ja martinuunien rakentamisen hidastuminen sekä malmin louhinnan jälkeensä jääminen.

Vuoden 1940 alkupuoliskolla puolueen Keskuskomitea teki useita päätöksiä Donbassin kivihiiliteollisuuden sekä metallurgisen teollisuuden toiminnan parantamisesta. Keskuskomitea velvoitti puolue- ja talousjärjestöjä parantamaan puolue- ja poliittista työtä työläisten keskuudessa sekä tuotantolaitosten johtamista, lujittamaan insinööri- ja teknikkokuntaa tuotannon peruslohkoilla, pitämään tavoitteenaan työläisten ammattitaidon kohottamista sekä heidän työnsä oikein järjestämistä, normalisoimaan palkkajärjestelmän sekä jouduttamaan uusien kaivosten, masuunien ja martinuunien rakentamista.

Pitäen ohjeenaan näitä päätöksiä puoluejärjestöt alkoivat ratkoa useammin ja konkreettisemmin tuotannon järjestelykysymyksiä, huolehtia puolue- ja taloustyöntekijäin sekä insinööri- ja teknikkokunnan valinnasta ja sijoittelusta tuotannossa. Valvomalla tuotantolaitosten johtokunnan toimintaa ne saivat kohotetuksi talousmiesten vastuuntuntoa puolueen ja hallituksen ohjeiden täyttämisestä. Puolue- ja poliittinen työ yhdistettiin yhä läheisemmin tuotantotehtävien täyttöön, uuden kaluston

käyttöön perehtymisen ja työkurin lujittamisen merkeissä käytyyn taisteluun.

Puolueen toimenpiteiden ansiosta tilanne kivihiili- ja metallurgisessa teollisuudessa parani. Kivihiilen tuotanto lisääntyi vuonna 1940 noin 20 miljoonalla tonnilla. Maan kivihiiliteollisuudessa ei ollut aikaisemmin ollut sellaista lisäystä. Metallin vuorokautinen keskituotanto kasvoi vuoden 1940 loppuun mennessä tuntuvasti vuoteen 1937 verrattuna.

Puoluejärjestöjen johdolla kehkeytynyt sosialistinen kilpailu tuotantolaitoksissa kävi yhä joukkoluontoisemmaksi. Syntyisiä kilpailumuotoja: samanaikainen monen koneen hoito, pikamenetelmien käyttö, lisäämättien oppiminen, raaka- ja tarveaineiden sekä sähkövoiman säästö, tuottamattomien menojen supistaminen yms. Kommunistit olivat sosialistisen kilpailun kärjessä ja innoittivat puolueeseen kuulumattomia työläisiä. Puoluejärjestöjen aloitteesta tuotantolaitoksissa pidettiin tuotannollis-teknilisiä konferensseja. Yleistettiin ja levitettiin tuotannon uudentajain kokemuksia, perustettiin kouluja, joissa tutustuttiin parhaisiin työmenetelmiin.

Suuri osuus jyrkän nousun aikaansaamisessa teollisuudessa sodanedellisinä vuosina oli sillä, että siirryttiin seitsentuntisesta työpäivästä kahdeksantuntiseen työpäivään ja seitsenpäiväiseen työviikkoon sekä kiellettiin työläisten ja toimihenkilöiden omavaltainen työstä eroaminen tuotantolaitoksista ja virastoista. Nämä toimenpiteet, joihin ryhdyttiin työläisten ja toimiheenkilöiden ehdotuksesta Neuvostoliiton Korkeimman Neuvoston Puhemiehistöän asetuksen nojalla kesäkuun 26. p:nä 1940, johtuivat siitä, että oli tuiki välttämätöntä lujittaa maanpuolustusta. Ne vaikuttivat myönteisesti tuotantolaitosten toimintaan: työkuri parani, työn tuottavuus suureni, tuotteiden valmistus lisääntyi. Puolueen johdolla ryhdyttiin ratkaisemaan myös sellaista tärkeää ongelmaa kuin teollisuuden turvaaminen ammattitaitoisella työvoimalla. Perustettiin valtion työvoimareservilaitos. Julistettiin jokavuotinen nuorison kutsunta (mobilisointi) ammattiopistoihin ja tehdaskouluihin. Koulujen ja opistojen päästökkäät lähetettiin valtion tuotantolaitoksiin. Tällä tavoin teollisuuden ja kulkulaitoksen palvelukseen tuli jatkuvasti ammattitaitoisia työläisiä, mikä suurensi valtakunnan taloudellista ja sotilaallista mahtia. Neuvostoväki ja ennen kaikkea itse nuoriso vastaanottivat suurella tyydytyksellä Neuvostovallan lain työvoimareservien muodostamisesta. He käsittivät sen puolueen huolenpidoksi kasvavasta sukupolvesta, jolle sosialismin maassa on taattu kaikki mahdollisuudet osallistua yhteiskuntahyödylliseen työhön, opiskella ja harrastaa tieteitä.

Neuvostonaiset näyttelivät huomattavaa osaa teollisuudessa. Vuoden 1940 alussa 41 prosenttia kaikista työläisistä ja toimihenkilöistä oli naisia. Rakennustöissä oli neljäsosa työntekijöistä naisia. Työläisnaiset perehtyivät hyvällä menestyksellä

uusien koneiden käyttöön. Naisten osallistuminen tuotannolliseen työhön oli tärkeämerkityksistä kansantalouden sekä maanpuolustuksen kannalta. Jo rauhan aikana miesten ammatteihin perehtyneinä he saattoivat sodan syttyessä varsin hyvin täyttää tuotannossa sotaväkeen lähtevien miesten paikan.

Puolueen ja työväenluokan ponnistusten tuloksena Neuvostoliiton teollisuus pääsi sodanedellisinä vuosina vaikeuksistaan, ja teollisuudessa alkoi nousu. Vuonna 1940 Neuvostoliitossa tuotettiin 166 miljoonaa tonnia kivihiihtä ja sulatettiin noin 15 miljoonaa tonnia harkkorautaa ja yli 18 miljoonaa tonnia terästä. Sähkövoiman tuotanto nousi 48,3 miljardiin kilowattituntiin. Tällainen oli Neuvostoliiton teollisuus- ja talusperusta, kun Neuvostomaa lähti Suureen Isänmaalliseen sotaan.

Puolue huolehti maan teollisen mahdin suurentamisesta eikä rauhoittunut hetkeksikään saavutettuihin tuloksiin. Yhä kasvavan sodanvaaran vuoksi kysymys teollisuuden työstä oli puolueen toiminnan *keskeisin* kysymys. Sitä käsiteltiin kaikin puolin XVIII puoluekonferenssissa helmikuussa 1941. Konferenssi pohti puoluejärjestöjen tehtäviä teollisuuden ja liikenteen alalla. Todettiin, että teknilliseltä ja taloudelliselta kannalta katsoen nykyinen sota on sotaa, jossa ratkaiseva merkitys on moottoreilla ja käytettävissä olevilla voimavaroilla. Ottaen tämän huomioon puolue ryhtyi toimenpiteisiin teollisuuden nostamiseksi maanpuolustuksen lujittamisen vaatimalle tasolle. Sitä varten kansankomissariaattien ja puoluejärjestöjen oli jatkuvasti parannettava ja tehostettava teollisuuden johtamista.

Pitäen silmämääränä johdon lähentämistä tuotantolaitoksiin monia kansankomissariaatteja jaettiin vuonna 1939 pienemmiksi. Perustettiin uusia kansankomissariaatteja, joiden johdettavaksi tuli suppeampia teollisuusaloja. Mutta nämä toimenpiteet osoittautuivat riittämättömiksi. Kansankomissariaattien toiminnassa ilmeni pahoja epäkohtia. Usein kävi niin, että yleisten numerotietojen perusteella kansankomissariaatit katsoivat vuotuisen tuotantosuunnitelman täytetyksi, silloin kun tärkeimpien tuotelajien osalta suunnitelma oli tosiasiallisesti täyttämättä. Puoluejärjestöt, alue- ja kaupunkikomiteat eivät vielääkään kiinnittäneet kyllin vakavaa huomiota teollisuutta ja kulkulaitosta koskeviin kysymyksiin.

NKP (b):n XVIII konferenssi kehotti taaskin puoluejärjestöjä kiinnittämään vakavaa huomiota *teollisuuden ja kulkulaitoksen tarpeisiin*. Puoluejärjestöille asetettiin useita konkreettisia taluspoliittisia tehtäviä: niiden oli turvattava tuotantolaitosten toiminnan vakinainen valvonta sekä puolueen direktiivien täytäminen tuotantolaitoksissa; järjestettävä tuotantolaitosten ja rautateiden kaluston, tarveaineiden ja kaiken omaisuuden tarkka luettelointi ja huolto; turvattava kaluston oikea käyttö sekä työvälineiden, tarve-, raaka- ja polttoaineiden ja sähkövoiman säästeliäs kulutus; saatava aikaan tuotantolaitoksissa

mallikelpoinen järjestys ja siisteys; saatava tuotantolaitokset toimimaan säännöllisesti ja täyttämään ajoissa tuotantosuunnitelman; turvattava teknologisen prosessin sääntöjen mitä tiukin noudattaminen ja hyvälaatuisten ja täysin kompletoitujen tuotteiden valmistus; työskenneltävä herkeämättä teknillisen kaluston parantamiseksi ja uusien koneiden käyttöön perehtymiseksi; pyrittävä alentamaan järjestelmällisesti tuotteiden omakustannushintaa, lujitettava itsekannattavuutta ja tehtävä loppu tuhlaavaisuudesta.

Konferenssi velvoitti toteuttamaan johdonmukaisesti periaatetta, joka edellyttää työläisten aineellista hyvittämistä ja johtajien palkitsemista hyvästä työstä, lujittamaan tuotantolaitoksissa yhden henkilön johtovaltaa ja parantamaan tuotannon teknillistä ohjausta. Teollisuuden ja kulkulaitoksen puoluejohdon parantamiseksi puolueen kaupunki-, alue- ja aluepiirikomiteoissa sekä liittotasavaltojen kommunististen puolueiden Keskuskomiteoissa perustettiin teollisuuden ja liikenteen perusaloista huolehtivan sihteerin toimi.

Konferenssi hyväksyi vuodeksi 1941 vieläkin kireämmän kansantaloussuunnitelman kuin oli edellinen. Tämä suunnitelma oli tarkoitettu lujittamaan huomattavasti maan puolustuskuntoa.

XVIII puoluekonferenssin päätökset edistivät voimakkaasti kansantalouden kaikkien alojen, ennen kaikkea teollisuuden ja liikenteen, kehitystä.

Vuoden 1941 alkupuolisko kului teollisuuden kehitysvauhdin jouduttamiseksi käydyn sitkeän taistelun merkeissä. Vuoden 1941 puolivälissä Neuvostoliiton teollisuuden kokonaistuotto teki 86 prosenttia siitä määrästä, joka kolmannessa viisivuotissuunnitelmassa oli suunniteltu vuodeksi 1942.

Sodanvaaran suurenemisen vuoksi puolue ja hallitus kiinnittivät yhä enemmän huomiota *maanpuolustusteollisuuden* kehittämiseen.

Ennen vallankumousta Venäjän yleinen taloudellinen takapajuisuus löi leimansa myös maan sotatarviketeollisuuteen. Venäjän sotatarviketeollisuus oli huomattavasti jäljessä kehittyneiden kapitalistimaiden sotatarviketeollisuudesta. Tämä oli eräs tsaristisen Venäjän sotatappioiden syitä. Neuvostovalta sai aikaan perinpohjaisen käänteän. Teollistamisen pohjalla luotiin uusi maanpuolustusteollisuus, joka on kehittyneimpien kapitalistimaiden sotateollisuuden veroinen. Ensimmäisen viisivuotissuunnitelman täyttämisen tuloksena Neuvostoliitto loi auto-, traktori-, panssarivaunu- ja lentokoneiteollisuuden. Toisen ja kolmannen viisivuotiskauden aikana Neuvostoliiton maanpuolustusteollisuuden kokonaistuotannon kasvuvauhti oli paljon suurempi kuin muiden teollisuusalojen. Kun kolmannen viisivuotiskauden kolmena vuotena tuotannon yleinen lisäkasvu koko teollisuudessa teki keskimäärin 13 prosenttia, niin maanpuolustusteollisuudessa se teki 39 prosenttia.

Maanpuolustustarkoituksia palvelevissa tuotantolaitoksissa toimi NK(b):n KK:n puolueorganisaattoreita. He olivat vastuussa puolue toiminnan tilasta välittömästi Keskuskomitealle ja saivat suoraan siltä apua. KK:n puolueorganisaattoreiksi nimitettiin huomattavia puolue työntekijöitä pätevien insinöörien ja hyvien organisaattorien keskuudesta, jotka osasivat oikealla tavalla yhdistää puolue toiminnan ja tuotantotehtävien täytön.

Maanpuolustustarkoituksia palvelevat tuotantolaitokset olivat raaka-aineiden, kaluston, polttoaineen, sähkövoiman yms. saannissa erikoisasemassa.

Puolueen ponnistusten ja sen maanpuolustusteollisuuteen kohdistaman väsymättömän huolenpidon ansiosta Neuvostoliitolla oli sodan edellä melkoinen määrä maanpuolustustehtäviä ja muita sotateollisuuslaitoksia, jotka tekivät mahdolliseksi järjestää sotavuosina panssarivaunujen, lentokoneiden, tykkien, ammusten ja muun aseistuksen joukkotuotannon.

Maanpuolustusteollisuuden kehittämisessä saavutetun eittämättömän menestyksen ohella sen toiminnassa ilmeni kuitenkin myös pahoja puutteellisuuksia. Lentokone teollisuus ei suoriutunut sodanedellisinä vuosina valtion asettamista tehtävistä. Muutamat puolustusteollisuuden alat aloittivat uusimallisten aseiden joukkotuotannon vasta sodan aattona, mikä viivytti Punaisen Armeijan varustamista uusialkaisella sotakalustolla sodan alkuvaiheessa.

Sodanedellisinä vuosina toimitettiin Neuvostovaltion Asevoimien uudelleenjärjestely: alue- ja miliisijärjestelmäperiaatteen mukaan rakentuneet sotaväenosastot ja sotatoimiyhtymät laskettiin hajalle; Asevoimat muodostettiin yksinomaan kaaderijoukoista. Armeijan miesvahvuutta lisättiin huomattavasti. Asevoimien muodostamisen pohjaksi otettu kaaderijärjestelmäperiaate vahvistettiin uudessa laissa „Yleisestä asevelvollisuudesta”, joka hyväksyttiin Neuvostoliiton Korkeimman Neuvoston istunnossa syyskuussa 1939. Neuvostovaltio ei voinut sallia, että sen armeija olisi ollut heikompi kuin kapitalististen valtioiden armeijat. Sosialismin saavutusten puolustus sekä maailmanrauhan puolesta käydyn taistelun menestys riippuivat suuresti Neuvostoliiton ja sen Asevoimien mahtavuudesta ja mahdista.

5. Puolueen toiminta kolhoosijärjestelmän lujittamisen ja maataloustuotannon kehittämisen hyväksi

Tärkein sija maan taloudessa teollisuuden jälkeen oli maataloudella, ennen kaikkea kolhoosituotannolla. Tämän tuli näytellä oleellista osaa kulutustavarain, varsinkin ravintoaineiden tuotannon lisäämisessä viisivuotiskauden aikana 1,5—2-kertaiseksi. Maatalouden jatkuvasta noususta riippui myös kevyen ja

ravintoaineteollisuuden kehittymiselle tarpeellisen raaka-ainepohjan laajeneminen.

Maatalous koki sodanedellisinä vuosina kuitenkin melkoisia vaikeuksia, jotka aiheutuivat jännittyneestä maailmantilanteesta ja Neuvostomaata uhanneesta sodanvaarasta. Niinpä esimerkiksi kolhoosit ja neuvostotilat olisivat tarvinneet maatalouden täyskoneistamisen loppuun suorittamiseksi paljon traktoreita, leikkuupuimureita ja muita maatalouskoneita, mutta osa traktorien ja muiden maatalouskoneiden tuotantoon tarkoitettusta metallista jouduttiin käyttämään maanpuolustuksen tarpeisiin. Traktorien tuotanto supistui kolmannen viisivuotiskauden aikana puolella toiseen viisivuotiskauteen verrattuna.

Mutta kolhoosijärjestelmä sekä puolueen ja Neuvostovaltion suorittama työ maatalouden teknillisen uudelleenkalustamisen alalla turvasivat tuossa vaikeassakin tilanteessa maatalouden herkeämättömän nousun. Vuonna 1940 kolhooseihin kuului 96,9 prosenttia kaikista talonpoikaistalouksista. Kolhoosien hallussa oli 99,9 prosenttia maan viljelysmaista. Kolhooseja palveli 7 tuhatta kone- ja traktoriasemaa. Maassa oli yli 4 tuhatta neuvostotilaa. Kolhoosien ja neuvostotilojen pelloilla oli 531 tuhatta traktoria ja 182 tuhatta leikkuupuimuria sekä 228 tuhatta kuorma-autoa. Tästä suuresta konepaljoudesta huolehti yli 1.400.000 traktorin-, kombainin- ja autonkuljettajaa.

Kolhoosirakennustyö vaati puolueen taholta heikentymätöntä huomiota ja alituista huolenpitoa. Kolhoosien organisatorinen ja taloudellinen lujittaminen oli puolueen maaseutujärjestöjen tärkeimpiä tehtäviä. Tämän ymmärsivät kaikki maatalouden työntekijät. Kaikilla ei kuitenkaan ollut oikeaa käsitystä kolhoosijärjestelmän lujittamiskeinoista. Useinkin rikottiin sitä periaatetta, että kolhoosilaisten tulee olla aineellisesti kiinnostuneita työnsä tuloksista. Niin ikään ei pidetty kyllin hyvää huolta kolhoosien yhteistalouden laajentamisesta ja lujittamisesta ja toisinaan suhtauduttiin sovinnollisesti itsekkääseen etuiluun ja yksityisomistajille ominaisiin mielialoihin.

Kaikki tämä oli monien muiden kolhoosirakennustyössä ilmenneiden virheiden alkulähteenä ja vaikutti vahingollisesti kolhoosituotannon kehitykseen. Puolue oli asettanut tehtäväkseen kolhoosijärjestelmän lujittamisen ja kehittämisen ja oli noudatettava johdonmukaisesti sitä periaatetta, että kolhoosilaisten tulee olla aineellisesti kiinnostuneita työn tuloksista, ja taisteltava päättäväisesti etuילua ja yksityisomistajille ominaisia mielialoja vastaan, jotka aiheuttavat vahinkoa yhteistaloudelle.

Maatalouden johtamisessa puolue nojautui kolhoosien, kone- ja traktoriasemien sekä neuvostotilojen puoluejärjestöihin. Samalla kun kolhoosijärjestelmä kehittyi, kasvoivat ja lujittuivat kolhoosien puoluejärjestöt. Vuoden 1941 alussa laskettiin olleen 62.300 maaseudun puoluejärjestöä. Kun kolhoosien puoluejärjestöille myönnettiin oikeus valvoa kolhoosien hallintojen toi-

mintaa, suureni niiden vastuunalaisuus kolhoosituotannon kehittämistä. Kolhoosien puoluejärjestöt ryhmittivät ympärilleen kolhoosilaisaktiivin ja pyrkivät saamaan maaseudun kaikki kulttuurivoimat osallistumaan toimintaan. Nuorisoliittolaiset, jotka muodostivat maaseudulla suuren voiman, saatiin osallistumaan kolhoosirakennustyöhön. Heitä oli siihen aikaan kolmatta miljoonaa. Nuorisoliittojärjestöt innoittivat maaseudun nuorisoa taistelemaan kolhoosien lujittamiseksi.

Sodanedellisinä vuosina puolue lujitti kolhoosijärjestelmän perustaa monin tärkein toimenpitein. Näitä oli mm. kolhoosien maankäytössä ilmenneiden vakavien väärinkäytösten ehkäiseminen. Vuoden 1939 toukokuussa pidetyssä NKP(b):n Keskuskomitean täysistunnossa käsiteltiin ja hyväksyttiin NKP(b):n KK:n ja Neuvostoliiton Kansankomissaarien Neuvoston esittämä päätösehdotus „Toimenpiteistä kolhoosien yhteismaiden suojelemiseksi haaskaukselta”. Siinä kiinnitettiin huomiota niihin lukuisiin tapauksiin, jolloin kolhooseissa oli rikottu maatalousartelin sääntöjä kolhoosilaisten asuntopalstanormeista, suurennettu laittomasti asuntopalstoja, haaskattu ja anastettu omavaltaisesti kolhoosien yhteismaita.

Sellaiset kysymykset kuin kolhoosien maankäyttö ja yhteiskunnallisten ja kolhoosilaisten henkilökohtaisten etujen oikea yhteensovittaminen liittyivät kiinteästi toisiinsa. Sääntöjen edellyttämiä normeja suurempien asuntopalstojen antaminen johti kolhoosien yhteistalouden horjuttamiseen ja kolhoosilaisten henkilökohtaisen talouden paisuttamiseen. Asuntopalsalla harjoitettu talous lakkasi usein olemasta aputaloutta ja siitä tuli kolhoosilaisen tärkein tulolähde. Muutamissa kolhooseissa asuntopalstat muuttuivat itse asiassa kolhoosilaisalouksien yksityisomaisuudeksi ja kolhoosilaiset määrällivät niistä mielensä mukaan: antoivat vuokralle tai jättivät itselleen, vaikka eivät tehneetkään työtä kolhoosissa. Ilmaantui paljon nimellisiä kolhoosilaisia, jotka eivät tehneet työtä kolhooseissa tai tekivät sitä vain nimeksi ja käyttivät suurimman osan ajastaan oman taloutensa hoitoon.

Tämä jarrutti yhteiskunnallisen työn tuottavuuden kasvua kolhooseissa, höllensi työkuria, saattoi kolhoosituotantoa hunningolle. Monissa kolhooseissa muodostui keinotekoisesti työvoiman puutetta, vaikka todellisuudessa työvoimaa oli yltä kyllin.

Puolueen Keskuskomitea ja hallitus kehottivat puolue- ja neuvostojärjestöjä saattamaan kolhoosien maankäytön järjestykseen. Kolhoosien yhteismaat julistettiin koskemattomiksi. Kolhooseja ja kolhoosilaisia kiellettiin antamasta asuntopalstoihin kuuluvia maita vuokralle. Kiellettiin myös kaikkinaisen asuntopalstojen laajentaminen maatalousartelin sääntöjen edellyttämää kokoa suuremmaksi. Kaikki kolhoosilaisten henkilökohtaisessa käytössä olleet liiat maat oli palautettava kolhooseille.

Kolhoosilaisten, yksityistalonpoikien ja muiden kansalaisten henkilökohtaisessa käytössä olleiden asuntopalstojen mittauksen tuloksena selvisi, että liikamaata oli yli 2,5 miljoonaa hehtaaria, josta määrästä 1,7 miljoonaa hehtaaria yhdistettiin kolhoosien yhteismaihin ja loppu luovutettiin kolhoosien asuntopalstavarantoon. Yli 800 tuhatta kolhoosilaisperhettä siirtyi vuosina 1939—1940 huuttoreista kolhoosikyliin ja kolhoosien keskusasuksiin. Kaikille työkykyisille kolhoosilaisille, niin miehille kuin naisillekin, säädettiin ehdoton vuotuinen työpäiväminimi Neuvostoliiton eri seutujen maataloustuotannon luonnetta vastaavasti. Tuloksena oli se, että kolhoosien maankäyttö parani, työkuri lujittui ja yhä useammat kolhoosilaiset täyttivät säädetyt vuotuisen työpäiväyksikkönormin.

Sillä kaudella maatalouden pahana puutteellisuutena oli karjatalouden jälkeenyäminen. Tammikuun 1. p:nä 1928 kaikkien talousryhmien nautakarjamäärä oli 60,1 miljoonaa päätä, mutta tammikuun 1. p:nä 1939 — 53,5 miljoonaa päätä. Oli ryhdyttävä tehokkaiisiin toimenpiteisiin karjatalouden nousun aikaansaamiseksi. Karjatalouden kehitys riippui nyt pääasiallisesti kolhoosien karjafarmien muodostamisesta ja laajentamisesta. Mutta useissa kolhooseissa ei ollut karjafarmeja lainkaan, tai jos oli, niin niissä oli karjaa hyvin vähän. Kolhoosien karjatalouden entiselleen saattaminen ja kehittäminen riippui välittömästi siitä, miten tällä talousalalla noudatettiin kolhoosien ja kolhoosilaisten aineellisen kiinnostuksen periaatetta.

Vuoden 1939 heinäkuussa NKP (b):n Keskuskomitea ja Neuvostoliiton Kansankomissaarien Neuvosto hyväksyivät päätöksen „Toimenpiteistä kolhoosien yhteisen karjatalouden edistämiseksi”. Tämän päätöksen nojalla karjatalouden kehitystä kannustettiin siten, että laskuperustaksi lihanluovutustehtäviä määriteltäessä otettiin kolhooseille kiinnitetyn maa-alan suuruus eikä kolhoosien farmien karjan pääluku. Lakkautettiin entinen lihanhankintajärjestelmä, jonka mukaan lihanluovutusmäärät laskettiin karjan pääluvun perusteella. Mainitun päätöksen toteuttamisen tuloksena kolhooseissa perustettiin yksistään vuonna 1939 noin 200 tuhatta karjafarmia, kun edellisten 7 vuoden kuluessa niitä oli perustettu kaiken kaikkiaan vain 343 tuhatta. Vuosina 1939—1940 nautakarjan pääluku lisääntyi kolhooseissa 15,6 miljoonasta 20,1 miljoonaan.

Karjatalouden kehittämiseen tähänneet toimenpiteet lujittivat kolhooseja. Kolhoosi, jonka karjatalous oli kehittynyttä, oli taloudelliselta kannalta katsoen täysipainoisempi kuin yksinomaan viljanviljelyä harjoittava kolhoosi. Samalla ratkaistiin sellaista koko maalle ajankohtaiseksi käynyttä tehtävää kuin karjatalouden kehittäminen ja väestön turvaaminen elintarvikkeilla ja teollisuuden varustaminen raaka-aineilla.

Karjataloustuotteiden hankinnoissa voimaansaatettu ns. hehtaarijärjestelmä osoittautui oikeaksi. Maaliskuussa 1940

NKP(b):n Keskuskomitean täysistunto käsitteli kysymystä maataloustuotteiden hankinta- ja ostopolitiikan muuttamisesta ja katsoi välttämättömäksi siirtyä kaikissa valtionhankinnoissa *hehtaarilaskujärjestelmään*. Siten kumottiin vanha hankintajärjestelmä, jossa oli otettu huomioon vain kylvökset. Tuo järjestelmä saattoi parhaat kolhoosit epäedulliseen asemaan ja siten vähensi niiden kiinnostusta yhteistalouden kehittämiseen. Nyt asetettiin kaikki kolhoosit samanlaiseen asemaan. Uusi hankintajärjestelmä edisti kylvöalojen laajentamista kolhooseissa sekä maataloustuotannon monitahoista kehittämistä. Se teki mahdolliseksi parantaa myös kolhoosituotannon suunnittelua alhaaltakäsin, itse kolhooseissa. Mutta tätä suunnitteluperiaatetta ei noudatettu silloin täydellisesti.

Sosialistisen järjestelmän vakiintuminen maanviljelyksessä suurensi *Neuvostovaltion merkitystä* maatalouden kehityksen *suunnittelijana ja säännöstelijänä*. Puolue ja Neuvostovalta saivat mahdollisuuden sijoittaa tarkoituksenmukaisemmin viljelyskasvien kylvökset maan eri seuduilla, kannustaa niiden kasvien viljelyä, joiden tuotannon kehittämistä vaativat valtion edut. Suunnitelmallisen sosialistisen maatalouden paremmuus tuli selvästi esiin teollisuuskasvien kylvön laajenemisessa. Teollisuuskasvien kylvöalat olivat vuonna 1940 laajentuneet vuoteen 1913 verrattuna enemmän kuin kaksinkertaisiksi (4,9 miljoonasta hehtaarista 11,8 miljoonaan hehtaariin).

Suuria tuloksia saavutettiin puuvillan tuotannossa. Vuonna 1913 puuvillaistutukset käsittivät 688 tuhatta hehtaaria, mutta vuonna 1940 — 2.076.000 hehtaaria. Puuvillan satoisuus suureni. Raakapuuvillan kokonaistuotanto vuonna 1913 oli 744 tuhatta tonnia, mutta vuonna 1940 se oli 2.237.000 tonnia. Neuvostoliiton tekstiiliteollisuus alkoi käyttää etupäässä kotimaista puuvillaa, jota tarvitsi myös maanpuolustusteollisuus. Myös sellaisten viljelyskasvien kuin pellavan, auringonkukan ja sokerijuurikkaan kylvöalat laajenivat.

Teollisuuskasvien kylvöalan laajentamista siihen aikaan edisti myös se, että viljakasvien kylvöaloja alettiin supistaa etelässä ja laajentaa maan itäisillä seuduilla (Etelä-Uralilla, Siperiassa, Kazakhiassa). Eteläisten seutujen maita vapautui teollisuuskasvien tuotannon lisäämistä varten. Neuvostoliiton itäosissa oli paljon hyvää ja hedelmällistä maata, mm. uudis- ja kesannoituneita maita, joita ei oltu kyetty muokkaamaan silloin, kun vallitsevina olivat yksityisomistukselliset talonpoikain taloudet. Eräin paikoin näitä maita alkoivat raivata kolhoosit, joiden käytettävissä oli huomattava määrä maatalouskoneita. NKP(b):n Keskuskomitea tähdensi, että itäisistä seuduista voi tulla ja täytyykin tulla Neuvostoliiton tärkeimpiä viljanviljelysalueita.

Puolue korosti, että maatalouden perustana on *viljan tuotanto*, että viljalouden kehittämisen pohjalla ratkaistaan kaikki

muutkin tehtävät maatalouden kohottamisen alalla. Puolue, sen paikallisjärjestöt pyrkivät kohottamaan viljakasvien satoisuuden mahdollisimman korkeaksi ja saavuttamaan viljan tuotannossa kolhoosijärjestelmän mahdollisuuksia vastaavia tuloksia. Paikalliset puolue- ja neuvostojärjestöt osallistuivat varsin aloitteellisesti tämän kysymyksen ratkaisemiseen. Paikallisten työntekijäin ehdotuksesta ja heidän aktiivisella osanotollaan suunniteltiin toimenpiteitä kuivuuden torjumiseksi kaakkoisseuduilla sekä uuden viljakeskuksen muodostamiseksi maan itäosaan. Ukrainan KP (b):n Keskuskomitean esityksestä NKP (b):n Keskuskomitea ja Neuvostoliiton Kansankomissaarien Neuvosto hyväksyivät vuoden 1940 lopulla päätöksen „Lisäpalkkion maksamisesta kolhoosilaisille maanviljelyskasvien satoisuuden ja karjatalouden tuottavuuden kohottamisesta Ukrainan SNT:ssä”. Tällä päätöksellä voimaansaatu maksujärjestelmä loi kiihokkeen, joka kannusti kohottamaan työn tuottavuutta; myöhemmin se ulotettiin koskemaan Neuvostoliiton muitakin alueita ja seutuja.

Puolueen suorittaman työn tuloksena kolhoosit saavuttivat viljatalouden kehittämisessä tiettyä menestystä. Viljaongelma oli maassa kuitenkin vielä ratkaisematta. Jälkeenjääneitä piirejä ja kolhooseja oli melko paljon. Useissa piireissä viljakasvien satoisuus oli alhainen, mikä alensi viljan kokonaistuottoa. Joskin viljan kokonaissato oli vuonna 1940 jonkin verran suurempi kuin vuonna 1913, niin silti maa tarvitsi viljaa enemmän kuin tuotettiin. Viljan tarve oli kasvanut useista syistä: kaupunkiväestö oli lisääntynyt vuoteen 1940 mennessä enemmän kuin kaksinkertaiseksi vuoteen 1913 verrattuna; karjataloudenkin kehitys oli suoranaisesti riippuvainen viljan tuotannosta. Vaikka valtion viljanhankinta- ja -ostotoiminta oli erittäin kireää, niin kuitenkin ei kyetty tyydyttämään maan koko viljatarvetta.

Kolhoosijärjestelmän vallitessa viljatalous olisi voinut kehittyä paremmin, jos olisi suhtauduttu kriittisemmin maataloudessa ja ennen kaikkea viljanviljelyssä ilmenneisiin epäkohtiin. Niin sanotun biologisen satoisuuden perusteella tehtyjen laskelmien mukaan viljan vuotuisen kokonaissadon laskettiin maassa nousseen yli seitsemään miljardiin puutaan, vaikka jyvävarastoihin koottiin tosiasiallisesti paljon vähemmän. Tällainen viljatalouden saavutusten liioittelu ei suinkaan kannustanut kohottamaan jatkuvasti viljakasvien satoisuutta, vaan päinvastoin lamaannutti maatalouden työntekijöiden toimeliaisuutta ja synnytti rauhoittuneisuutta. Tiettyä vahinkoa viljakasvien, etenkin vehnän kylvöalan laajentamiselle aiheutti liiallinen innostuminen heinävuoroviljelykseen siellä, missä se ei vastannut tarkoitustaan. Maataloudellisessa tuotannossa aliarvioitiin maissin viljelyn merkitystä, vaikka maissi olisi jo silloin voinut täydentää tuntuvasti viljavaroja sekä edistää karjatalouden kehitystä. Maatalouden kehitystä haittaavana perusepäkohtana oli kuitenkin

kin se, että useiden vuosien kuluessa oli rikottu periaatetta, jonka mukaan kolhoosilaisten ja kaikkien maataloustyöntekijäin tulee olla aineellisesti kiinnostettuja maataloustuotteiden tuotannon lisäämisestä.

Kaikista maataloudessa ilmenneistä epäkohdista ja erehdyksistä huolimatta puolue ja sen paikallisjärjestöt lujittivat sodan-edellisinä vuosina kuitenkin huomattavasti tätä tärkeää kansantalouden alaa. Sen ansiosta Neuvostoliiton maatalous kykeni sodan aikana kestämaan raskaat koettelemukset sekä antamaan armeijalle ja maalle välttämättömän määrän elintarvikkeita ja raaka-aineita.

6. Työätekevien aineellisen elintason ja kulttuuritason kohoaminen. Neuvostovaltion poliittisen mahdin lujittuminen. Puolueen rivien kasvu

Aineellisen tuotannon kehittämisen tarkoituksena neuvostoyhteiskunnassa on yksinomaan kansan elintason kohottaminen ja sosialistisen valtion mahdin lujittaminen. Tämä on yhteiskunnan taloudellisen kehityksen laki sosialismin ja kommunismin rakentamisen kaudella. Sosialismin voiton ja riistäjäluokkien hävittämisen kaudella kansan aineellinen elintaso kohosi jatkuvasti, mikä ilmeni kansantulon sekä työläisten ja toimihenkilöiden palkan kasvussa, kolhoositalonpoikaiston tulojen suurenemisessa, tavaravaihdon kehityksessä, asuinrakennustoiminnan laajenemisessa sekä kaupunkien ja kylien kunnostamisessa. Kansantulo, joka vuonna 1937 oli 96,3 miljardia ruplaa, suureni vuonna 1940 128,3 miljardiin ruplaan. Palkkarahasto suureni kansantaloudessa samana aikana puolitoistakertaiseksi. Valtion ja osuuskuntien vähittäiskauppavaihto lisääntyi 126 miljardista ruplasta 175 miljardiin.

Kolhoosien ja kolhoosilaisten raha- ja luontoistulot suureni-
vat. Kolhoosilaiset saivat melkoisia tuloja myös tuotteidensa myynnistä kolhoosimarkkinoilla.

Rinnan aineellisen hyvinvoinnin paranemisen kanssa kohosi Neuvostoliiton kansojen kulttuuritaso. Vuonna 1940 valtion varoista myönnettiin sosiaalisiin ja kulttuuritarkoituksiin 16% suurempi määräraha kuin vuonna 1938. Lukuvuonna 1940/41 opiskeli yleissivistävissä kouluissa yli 35 miljoonaa oppilasta ja korkeakouluissa yli 800 tuhatta henkilöä (kirjeopiskelijat mukaan luettuna).

Työätekevien aineellisen elintason ja kulttuuritason jatkuvan kohoamisen tuloksena kaikki kansankerrokset ryhmittivät entistä tiiviimmin puolueen ja hallituksen ympärille. Työväenluokan ja kolhoositalonpoikaiston liitto lujittui tällä pohjalla vieläkin enemmän. Neuvostovaltion poliittinen mahti kasvoi.

Valtavana sosialistisen Neuvostovaltion voiman lähteenä on ollut elävöittävä neuvostopatriotismi. Puolue itse on Neuvostomaassa *tosipatrioottinen voima*. Puolueen pyrkimyksenä on ollut kansan ja Synnyinmaan vakinainen palveleminen. Synnyinmaan palvelemisen aate ja kommunistisen yhteiskunnan rakentamisen hyväksi käytävä taistelu liittyvät erottamattomasti toisiinsa.

Varsinkin sosialismin voitettua Neuvostomaassa on tullut tavattoman voimakkaasti esiin isänmaanrakkaus, se ylpeys, jota neuvostokansalaiset tuntevat kansansa ja maansa vuoksi, jonka he ovat nostaneet maineeseen omilla uroteoillaan. Ensimmäisen kerran historiassa ihminen sai sellaisen Isänmaan, jossa hän tunsi olevansa oma herransa. Kuinka voisi olla rakastamatta sitä ja hankkimatta sille mainetta! Jokaisen neuvostoihmisen pyhä velvollisuus on lujittaa sosialistista Isänmaata töillään ja puolustaa sitä itseuhrautuvaisesti ulkoiselta hyökkäykseltä.

Neuvostopatriotismissa kytkeytyvät sopusointuisesti yhteen Neuvostoliiton kaikkien kansojen kansalliset perinteet ja edut sekä kaikkien kansojen yhteisen sosialistisen Synnyinmaan, monikansaisen Neuvostovaltion — Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton — yhteiset elinedut. Se on niiden uusien, sosialististen kansakuntien patriotismia, jotka ovat yhtyneet yhtenäiseksi liittovaltioksi, jossa kaikki kansat ovat tasa-arvoisia ja ihmisen harjoittama toisen ihmisen riisto on hävitetty. Neuvostopatriotismi kytkeytyy elimellisesti yhteen proletaarisen internationalismin kanssa. Patrioottisilla teoillaan ja urotöillään neuvostoihmiset eivät pyri erottamaan kansoja, vaan lujittamaan näiden keskinäistä ystävyyttä, auttamaan kaikkien maiden työtätekeviä taistelussa rauhan, demokratian ja sosialismin puolesta.

Sodanedellisinä vuosina kehkeytyi neuvostoväen laaja patrioottinen liike työrintamalla. Puolue ja hallitus kannattivat tätä yleiskansallista liikettä. Vuonna 1938 säädettiin ansiokkaasta työstä myönnettäväksi korkeimmaksi kunnianimeksi Sosialistisen Työn Sankari. Samalla säädettiin mitalit „Työlujuudesta” ja „Työansioista”. Neuvostoihmisten patrioottisten tekojen erikoispiirteenä on se, että uroteoillaan he innostavat toisiakin suorittamaan samanlaisia maineitä. Esimerkiksi kuuluisa traktorinajaja P. N. Angelina kääntyi vuonna 1938 neuvostonaisten puoleen patrioottisin kehotuksin: „Satatuhatta naista ajamaan traktoria!” Hänen haasteensa otti vastaan noin 200 tuhatta naista. Tällaisia esimerkkejä oli joukoittain.

Neuvostoihmiset tekivät sankaritöitä Synnyinmaansa hyväksi. Kuuluisa on matka, jonka jäänmurtaja „Sedovin” 15-henkinen sankarillinen miehistö suoritti ajelehtimalla yli kaksi vuotta jäiden puristuksessa Pohjoisella jäämerellä. Sellaiset neuvostolentäjät kuin V. Tškalov niittivät Synnyinmaalleen mainetta välilaskuttomilla kaukolennoillaan. Neuvostomaan

naparetkelijät niittivät maalle mainetta monilla Synnyinmaansa hyväksi tekemillään urotöillä. Punaisessa Armeijassa ja Lavastossa sekä rajavartioujoukoissa kasvatettiin tulisieluisia patriotteja, joista tuli sosialistisen Synnyinmaansa sankarillisia puolustajia. Kommunistisen puolueen johtama leniniläinen nuorisoliitto kasvatti monia tuhansia rohkeita, voimakkaita ja miehuullisia patriotteja.

Neuvostoliiton mahti suureni myöskin leniniläisen kansallisuuspolitiikan oikean toteuttamisen ja Neuvostoliiton kansallisten tasavaltojen kaikinpuolisen kehittämisen tuloksena. Aserbeidžanin, Armenian ja Gruusian sosialistiset neuvostotasavallat, jotka olivat aikaisemmin kuuluneet Taka-Kaukasian federaatioon, muutettiin uuden Perustuslain nojalla liittotasavalloiksi ja ne tulivat kuulumaan Neuvostoliittoon välittömästi. Niin ikään muutettiin liittotasavalloiksi Kazakhian ja Kirgisian autonomiset neuvostotasavallat. Muodostuivat Kazakhian ja Kirgisian kommunistiset puolueet. Sosialististen kansakuntien kehityksessä tapahtui kolmannen viisivuotiskauden aikana suurta edistystä. Tähän myötävaikuttivat monet Neuvostovaltion toimenpiteet talous-, valtio- ja kulttuurielämän alalla, joiden tarkoituksena oli edistää teollisuuden, maatalouden ja kulttuurin kaikinpuolista kehittämistä liitto- ja autonomisissa tasavalloissa. Ukrainan, Valko-Venäjän sekä Taka-Kaukasian ja Keski-Aasian liittotasavaltojen taloudellinen ja kulttuurikehitys edistyi suuresti. Maan sosialistinen teollistaminen ja maatalouden kollektivisointi vaikuttivat myönteisesti niidenkin kansojen kehitykseen, jotka olivat aikaisemmin olleet kaikkein takapajuisimpia. Nämäkin kansat alkoivat yhdessä kaikkien muiden kansojen kanssa kehittää talouttaan ja kulttuuriaan. Tätä todistivat useiden liittotasavaltojen teollista kehitystä osoittavat tosiasiat. Suurteollisuuden kokonaistuotanto kasvoi vuonna 1940 vuoteen 1913 verrattuna Uzbekian SNT:ssä 7-kertaiseksi, Kazakhian SNT:ssä 20-kertaiseksi, Gruusian SNT:ssä 27-kertaiseksi, Kirgisian SNT:ssä 153-kertaiseksi ja Tadžikian SNT:ssä 324-kertaiseksi. Tosiasiallisen eriarvoisuuden hävittäminen johti Neuvostovaltion voiman ja lujituksen mahtavan lähteen — Neuvostoliiton kansojen keskinäisen ystävyuden jatkuvaan lujittumiseen.

Neuvostovaltion poliittisen, taloudellisen ja puolustusmahdin lujittumista ja sen kansainvälisen arvoisan suurenemista noina vuosina edisti tuntuvasti se, että Neuvostoliittoon yhtyi uusia sosialistisia tasavaltoja — Liettuan, Latvian ja Eestin SNT — ja että Neuvosto-Ukrainaan yhdistyi jälleen Länsi-Ukraina, Neuvosto-Valko-Venäjään Läntinen Valko-Venäjä ja Neuvosto-Moldaviaan Bessarabia. Neuvostoliittoon, vapaiden kansojen suureen perheeseen, liittyminen merkitsi perinpohjaista käännettä näiden tasavaltojen ja alueiden kansojen historiallisessa kehityksessä.

Heti ensimmäisinä päivinä Neuvostovallan pystyttämisen jälkeen uusissa tasavalloissa ja uusilla alueilla ryhdyttiin toimeenpanemaan suuria yhteiskunnallisia uudistuksia työtätekevien elämän parantamiseksi. Näiden uudistusten toimeenpanoa johtivat välittömästi Ukrainan, Valko-Venäjän, Moldavian, Liettuan, Latvian ja Eestin kommunistiset puolueet. Neuvostoliiton hallituksen ja puolueen keskuselimet tukivat niitä tässä asiassa mitä aktiivisimmin. Ukrainan, Valko-Venäjän, Moldavian, Liettuan, Latvian ja Eestin kommunistiset puolueet alkoivat tehdä varsin laajaa aatteellista kasvatustyötä kapitalistisesta orjuudesta vapautuneiden ja alueellaan neuvostojärjestelmän pystyttäneiden työtätekevien keskuudessa. Tehtiin suuri työ neuvosto-, puolue- ja taloustyöntekijäin kouluttamiseksi paikallisen väestön keskuudesta. Puolue- ja neuvostokoneiston toimintaa tehostettiin ja parannettiin.

Uusien neuvostotasavaltojen kommunistiset järjestöt otettiin niiden toivomuksesta Neuvostoliiton kommunistiseen puolueeseen. Lokakuussa 1940 Liettuan, Latvian ja Eestin kommunistiset puolueet hyväksyttiin NKP(b):n jäsenjärjestöiksi. Helmikuussa 1941 puolueen Moldavian aluejärjestö muutettiin Moldavian kommunistiseksi puolueeksi. Kun Länsi-Ukraina, Läntinen Valko-Venäjä ja Bessarabia liittyivät Neuvostoliittoon, alkoi niissäkin kommunististen järjestöjen muodostaminen. Henkilöt, jotka olivat aikaisemmin kuuluneet Puolan, Länsi-Ukrainan, Läntisen Valko-Venäjän tai Romanian kommunistiseen puolueeseen ja jäivät Ukrainan, Valko-Venäjän tai Moldavian SNT:n alueelle, siirrettiin NKP(b):n jäseniksi.

Sosialismin voitto Neuvostoliitossa ja kolmannen viisivuotissuunnitelman ensimmäisten vuosien tehtävien menestyksellinen täyttäminen vaikutti varsin myönteisesti puolueen elämään. Puolue lujitti yhteyksiään kansaan, ja puolueeseen alkoi liittyä yhä enemmän neuvostoyhteiskunnan parasta, eturivin väkeä. Vuoden 1939 huhtikuun 1. pn ja vuoden 1940 kesäkuun 1. pn välisenä aikana puolueen jäsenkandidaateiksi liittyi 1.127.802 henkilöä ja puolueen jäseniksi 605.627 henkilöä.

Puolueeseen liittyneet olivat valtaosalta työväenluokan, koloositalonpoikaiston ja sivistyneistön parhaita edustajia. He olivat teollisuus- ja maataloustuotannon eturivin työntekijöitä, järkiperaistajia ja keksijöitä, tieteen ja tekniikan toimihenkilöitä, lääkäreitä ja opettajia, kulttuuri- ja taidealan työntekijöitä, insinöörejä ja agronomeja, Neuvostoliiton Asevoimissa palvelevia sotamiehiä ja komentajia.

Puolueen rivien kasvua edisti se, että puolueeseen pyrkiville työläisille, talonpojille ja sivistyneistön edustajille säädettiin yhtäläiset vastaanottoehdot ja kaupunki- ja piirikomiteoille myönnettiin oikeus ratkaista lopullisesti kysymys puolueen jäseneksi ottamisesta. Tämä ei kuitenkaan pienentänyt, vaan päinvastoin suurensi puolue-elinten ja puolueen perusjärjestöjen

vastuuta siitä, että puolueeseen otettiin työläisten, kolhoosilais-
ten ja sivistyneistön parhaimmistoa. Oli muistettava, että kun
puolueeseen liittyi jäseniä joukkomitassa, sen riveihin saattoi
tunkeutua kelvottomiakin ihmisiä. Useat puoluejärjestöt, pitäen
tavoitteenaan vain jäsenistön määrällistä kasvua, rikkoivat
puolueen jäseneksi oton leniniläisiä periaatteita. Jäseniksi
hyväksyttiin toisinaan tarkastamattomia ja epäkelpoja henki-
löitä. Vahingollista asian yksinkertaistamista oli se, että eräät
kaupunki- ja piirikomiteat sekä puolueen perusjärjestöt käsitteli-
vät yhdellä kertaa suuren määrän jäsenhakemuksia ilman perin-
pohjaista ja kaikinpuolista harkintaa. Jäseneksiottokysymysten
ratkaiseminen muuttui tällöin pelkäsi muodollisuudeksi.

Monet puolueen alue-, kaupunki- ja piirikomiteat tutustuivat
huonosti tai riittämättömästi puolueen jäseniksi pyrkiviin, eivät
kiinnittäneet kylliksi huomiota puolueen kasvun säännöstelyyn.
Usein kävi niin, että puolueen kaupunkijärjestöjen jäseniksi
pyrkivien joukossa oli vähän perusammatteja edustavia työläi-
siä ja puolueen maaseutujärjestöjen jäseniksi pyrkivien joukossa
kolhoosilaisia, traktorin- ja leikkuupuimurinaajia.

Keskuskomitea esitti useita toimenpiteitä, jotka turvasivat
sen, että uusia jäseniä hyväksyttäessä noudatettiin tiukasti
yksilöllisen valinnan periaatetta. Näitä olivat mm. kaikkien
jäseneksi pyrkivien anomusten huolellinen tarkastus ja käsit-
tely; erikoisen huomion kiinnittäminen siihen, että tuotanto-
laitoksissa valikoidaan puolueeseen perusammatteja edustavia
työläisiä, insinöörejä ja teknikkoja ja maaseudulla kolhoosilai-
sia, traktorin- ja leikkuupuimurinaajia sekä sivistyneistön edus-
tajia. Puolueen alue- ja piirikuntakomiteoiden sekä liittotasaval-
tojen kommunististen puolueiden Keskuskomiteoiden oli pidet-
tävä alinomaa huolta puoluejärjestöjen kasvusta ja käsiteltävä
säännöllisesti puolueeseen vastaanottoa koskevia kysymyksiä.

Puoluejärjestöjä kehoitettiin tehostamaan nuorten puolueen-
jäsenten *bolševistista kasvatusta*, antamaan suurempi arvo
kandidaattiajalle puolueen jäseniksi haluavien vakavana koe-
tuksena. Puoluejärjestöjen tuli huolehtia jäsenkandidaattien
poliittisen pätevyyden ja asiallisuuden tarkistamisesta sekä
auttaa heitä tutustumaan puolueen ohjelmaan, sääntöihin ja
politiikkaan.

XVIII edustajakokouksen jälkeen puoluejärjestöt tehostivat
kommunistien aatteellista ja poliittista kasvatustyötä ja paransi-
vat puoluepropagandaa. Puoluevalistustyön pohjaksi otettiin
XVIII edustajakokouksen päätösten ja Kommunistisen puolueen
historian tutkiminen. Erikoista huomiota kiinnitettiin johtavien
puoluetyöntekijäin aatteelliseen ja teoreettiseen koulutukseen.
Puoluetyöntekijäin koulutusta ja lisävalmennusta varten muod-
ostettua koulu- ja kirjallisuustyöryhmiä laajennettiin huomattavasti.

Puolueen historian tutkiminen herätti suurta mielenkiintoa
marxismileninismien klassillisia teoksia kohtaan. Sen huomioon

ottaen puolueen Keskuskomitea ryhtyi toimenpiteisiin lisätäkseen tuntuvasti marxilais-leniniläisen kirjallisuuden julkaisemista.

Suuren Isänmaallisen sodan edellä puolue oli mahtava nelimiljoonainen järjestö. Se johti kaikkea Neuvostovaltion elämää ja toimintaa sekä sitä neuvostokansan taistelua, jonka tarkoituksena oli sosialistisen yhteiskunnan loppunrakentaminen ja asteittainen kommunismiin siirtyminen.

LYHYITÄ YHTEENVETOJA

Vuodet 1937—1941 olivat Neuvostoliiton historiassa uuden vaiheen alkua, kautta, jonka kuluessa vietiin päätökseen sosialismin rakentaminen ja aloitettiin asteittainen kommunismiin siirtyminen. Maailmantilanteelle oli siihen aikaan ominaista kapitalismin yleisen kriisin kärjistymisen, fasisistivaltioiden imperialistisen hyökkäyksen voimistuminen, toisen maailmansodan alkaminen ja Neuvostoliittoa uhanneen sodanvaaran voimistuminen.

Puolue, hallitus ja kansa tekivät työtä sosialistisen yhteiskunnan lujittamisen ja kehittämisen hyväksi ja ryhtyivät täyttämään Neuvostoliiton taloudellista perustehtävää, joka edellytti kehittyneimpien kapitalistimaiden saavuttamista ja sivuuttamista tuotteiden valmistuksessa kutakin asukasta kohti. Se ilmeni maan teollisen mahdin suurentamisena, kolhoosijärjestelmän kehittämisenä ja lujittamisena, Neuvostoliiton kansojen aineellisen elintason ja kulttuuritason kohottamisena.

Puolue ja Neuvostovaltio tekivät kaiken voitavansa sodan ehkäisemiseksi. Neuvostoliitto kävi aktiivista taistelua saadakseen järjestetyksi kollektiivisen vastarintaliikkeen fasisistihyökkääjiä vastaan. Mutta asia ei riippunut yksinomaan Neuvostoliitosta, vaan monista muistakin valtioista, jotka eivät yhtyneet tähän taisteluun eivätkä antaneet Neuvostoliitolle tarpeellista tukea. Sodanvaaran kasvaessa puolueen, Neuvostohallituksen ja kansan ratkaistavaksi asetui erittäin tärkeä tehtävä — maanpuolustuksen lujittaminen.

Socialismin voitto Neuvostoliitossa kohotti tavattomasti koko kansan luovaa aloitteellisuutta, joka suuntautui socialismin lujittamiseen ja kehittämiseen kaikilla elämän aloilla. Puolue ohjasi joukkojen luovaa aktiivisuutta ja ryhtyi moniin toimenpiteisiin neuvostodemokratian laajentamiseksi Neuvostoliiton uuden Perustuslain pohjalla. Samalla suureni myös puolueen johtava osuus sosialistisen neuvostoyhteiskunnan kaikilla elämän aloilla.

NKP(b):n XVIII edustajakokous oli näiden vuosien tärkeimpiä tapahtumia. Se määritteli kommunistisen rakennustyön uudet tehtävät socialismin voiton luomassa tilanteessa, tiivistä puo-

luen rivit ja innoitti koko neuvostoväkeä taistelemaan uusien tehtävien täyttämiseksi. Edustajakokous esitti sovellettavaksi puolueen organisatorisessa toiminnassa uusia muotoja, jotka vastasivat täydellisemmin puolue-elämän ja puolueen toiminnan uusia olosuhteita. Puolueen XVIII edustajakokous kehitteli sosialistista valtiota koskevan marxilais-leniniläisen teorian tärkeitä, ajankohtaisia ongelmia. Edustajakokouksessa käsiteltiin kaikinpuolisesti sellainen mitä tärkein poliittinen ja teoreettinen kysymys kuin kysymys neuvostosivistyneistöstä. Puolue voimisti työntekijäin marxilais-leniniläistä kasvatustyötä.

Puolue suoritti suurta työtä Neuvostovaltion lujittamisen alalla. Työläisten ja talonpoikien liitto tuli entistä vankemmaksi ja kestävämmäksi ja Neuvostoliiton kansojen ystävyys entistä lujemmaksi. Uusien neuvostotasavaltojen muodostuminen Neuvostovaltion länsirajoilla ja niiden liittyminen Neuvostoliittoon merkitsi uuden vaiheen alkamista niiden historiallisessa kehityksessä sekä edisti Neuvostoliiton poliittisen, taloudellisen ja sotilaallisen mahdin lujittamista.

Niinä vuosina Neuvostoliitossa päästiin suuriin saavutuksiin kulttuurivallankumouksen toteuttamisessa, mikä ilmeni siinä, että luotiin lukuisat neuvostosivistyneistön kaaderit, varsinkin kansallisissa neuvostotasavalloissa. Maamme kansojen välillä ennen vallinnut tosiasiallinen eriarvoisuus elämän eri aloilla poistettiin.